

de GERECHTSDEURWAARDER

NIEUWS EN ACHTERGRONDEN, BESCHOUWINGEN EN OPVATTINGEN VAN EN OVER DE BEROEPSGROEP EN HAAR WERKVELD

Themanummer

Beslagverbod
roerende zaken

de GERECHTSDEURWAARDER

De *Gerechtsdeurwaarder* is een uitgave van de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG). In de *Gerechtsdeurwaarder* leest u nieuws en achtergronden, beschouwingen en opvattingen van en over de beroepsgroep en haar werkveld. Het blad wordt verspreid onder alle leden van de KBvG en externe relaties.

VERSCIJNINGSFREQUENTIE

6 x per jaar

CONTACTINFORMATIE KBVG

Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG)
Prinses Margrietplantsoen 49
2595 BR Den Haag
E-mail: kbvg@kbvg.nl
website: www.kbvg.nl

EINDREDACTIE

Creative Venue communicatieadvies en PR, Amsterdam.

REDACTIERAAD

Bram Buik

REDACTIE

Nienke van Bockhooven (hoofdredacteur)
prof. mr. Ton Jongbloed
mr. Bart van Ratingen
mr. Karen Weisfelt (hoofdredacteur)

REDACTIESECRETARIS

mr. Annelies van den Brink

THEMANUMMER

Dit themanummer is samengesteld door mr. Jeroen Rijdsdijk

FOTOGRAFIE

Roger Dohmen, Titus Simoens, Marcel Bakker, Vincent van den Hoogen, Wiebe Kiestra, Marcel van den Bergh, Bas Beentjes, David van Dam, Arenda Oomen en Jiri Buller (allen Hollandse Hoogte)

VORMGEVING

SD Communicatie, Rotterdam

UITGEVER

Sdu Uitgevers
mr. Lies Kromhout
Postbus 20025
2500 EA Den Haag
telefoon: 070 378 97 34

ISSN: 1876-7524

ABONNEMENTEN

KBvG-leden ontvangen de *Gerechtsdeurwaarder* gratis. Hun wordt verzocht adresmutaties alleen door te geven aan het Bureau van de KBvG, dat per nummer een actueel adresbestand levert aan de uitgever. Overige abonnees wordt verzocht adresmutaties door te geven aan de abonnementenadministratie door middel van het opsturen van de envelop met de gewijzigde gegevens aan Sdu Klantenservice, postbus 20014, 2500 EA Den Haag. De prijs van een abonnement is € 83,70 per jaar excl. btw en incl. verzend- en administratiekosten. Prijswijzigingen voorbehouden.

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Sdu Klantenservice Postbus 20014, 2500 EA Den Haag
tel.: 070-3789880, fax: 070-3789783
Een abonnement kan op ieder gewenst tijdstip ingaan en geldt tot wederopzegging, tenzij anders overeengekomen. Partijen kunnen ieder schriftelijk opzeggen tegen het einde van de abonnementsperiode, met inachtneming van een opzegtermijn van twee maanden.

ADVERTENTIEACQUISITIE

Voor advertenties bel: 070 378 05 62 of stuur een e-mail naar advertentie.juridisch@sdu.nl

© KBvG, Den Haag, 2012

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoerdigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de KBvG. De bij toepassing van art. 16B en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopiëren, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW te Amstelveen.

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

HO
2012
PRINT

Verenigd
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

6 | Handelen naar bevind van zaken

Fred Hammerstein is raadsheer in buitengewone dienst in de Hoge Raad en hoogleraar geschilbeslechting op de CPO-Wisselleerstoel aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Hij pleit voor een open norm als het gaat om het beslagverbod roerende zaken, waarbij veel aan de discretie van de gerechtsdeurwaarder wordt overgelaten. Maar als die moet worden teruggefloten dan bij voorkeur niet via de route van misbruik van bevoegdheid. "Het recht moet wel tanden houden."

En verder

- 12 | Interview Saskia Noorman-den Uyl
- 14 | Interview Toon van Mierlo
- 16 | Interview Sharon Gesthuizen
- 20 | Het beslagverbod roerende zaken ontrafeld
- 22 | Interview Peter Broekveldt
- 24 | Interview Joke de Kock
- 30 | Interview Karen Broeckx
- 32 | Interview Ard van der Steur

10 | **Het maatwerk van de rechter staat onder druk**

Jeroen Recourt is sinds 2010 Tweede Kamerlid voor de PvdA. Daarvoor werkte hij vier jaar lang als rechter op Aruba, waar hij veel ervaring opdeed met het executie- en beslagrecht. “De basis van het beslagrecht is goed, het is vooral de rechtelijke toetsing die beter moet”, aldus Recourt.

25 | **Behoorlijkheid van bestuur geldt ook bij een beslag**

Gerechtsdeurwaarders mogen zich er niet altijd van bewust zijn, hun ambtshandelingen vallen ook onder het bestuursrecht. Dus kan het gebeuren dat de Nationale ombudsman op een dag op de deur klopt en de bestuurlijke behoorlijkheid van een beslag aan de orde stelt. “De KBvG zou de behoorlijkheidsvereisten uit het bestuursrecht in haar gedragscode moeten vastleggen.”

M BLIJFT INNOVEREN

ONBEPERKTE INLOOP & ONBEPERKTE UITLOOP

VOOR ONZE BEROEPSAANSPRAKELIJKHEIDSVERZEKERING

Sinds 2007 ontwikkelt Mutsaerts onder M-verzekeringen voor advocaten, notarissen, accountants en gerechtsdeurwaarders speciale verzekeringen, hetgeen ertoe heeft geleid dat wij inmiddels een bekende naam in deze beroepsgroepen zijn en een substantieel marktaandeel hebben verworven. Onze dienstverlening is op maat voor zowel eenmanszaken, kleine en grotere maatschappen, NV's of coöperaties.

De producten van M kenmerken zich doordat zij afgestemd zijn op uw risico's en behoeftes en dat in collectiviteit de beste afspraken met (her)verzekeraars gemaakt zijn. Naast de advisering in de beste producten staat een hoog niveau van dienstverlening en service bij M voorop.

De producten van M blijven continu in ontwikkeling. Zo kunt u nu een arbeidsongeschiktheidsverzekering met eindleeftijd 67 afsluiten en is bij de M-beroepsaansprakelijkheidsverzekering standaard het in- en uitlooprisico onbeperkt meeverzekerd.

Neem contact met ons op voor een offerte of een vergelijking met uw huidige polissen. U zult verbaasd zijn over het resultaat. **Een premiebesparing op uw huidige verzekeringen van 20 tot 70% over de looptijd is meer regel dan uitzondering.** Heeft u nog tips voor verdere innovaties? Dan nodigen wij u van harte uit contact met ons op te nemen.

PENSIOENLEEF TIJDPROEF

VOOR ONZE ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSVERZEKERING

Nieuw

M-ALL RISK KANTORENPOLIS

Uw opstal, inventaris, bedrijfsschade en kunst verzekeren met ongekend uitgebreide voorwaarden

en tegen een zeer scherpe premie?

Dat kan bij de M-All Risk Kantorenpolis.

In tegenstelling tot gebruikelijke voorwaarden op uitgebreide condities, bieden wij dekking op basis van All Risk voorwaarden. Dit houdt in dat vrijwel alle van buiten komende onheilen verzekerd zijn.

M-VERZEKERINGEN
EXCLUSIEF VOOR ADVOCATEN, NOTARISSEN, GERECHTSDEURWAARDERS EN ACCOUNTANTS

Beslag, beperkingen en balans

Voor u ligt het themanummer van *de Gerechtsdeurwaarder* dat gaat over het tweede preadvies van de KBvG, waarin verslag wordt gedaan van een onderzoek naar de beperkingen van het beslag op roerende zaken en waarin aanbevelingen worden gedaan ter modernisering.

Gerechtsdeurwaarders zijn uitvoerders van het recht. Zij zijn de schakel tussen theorie en praktijk, zowel bij de procesinleiding als na de uitspraak van de rechter. Gerechtsdeurwaarders zorgen ervoor dat het materiële recht in een juridisch juist document aan de gedaagde wordt uitgereikt, zodat de gedaagde weet wat er van hem gevraagd wordt en de kans krijgt zich daartegen te verweren. De gerechtsdeurwaarder zorgt ervoor dat een rechterlijke uitspraak niet bij woorden alleen blijft, maar dat de beslissing ook wordt uitgevoerd.

Degene die over een veroordelend vonnis of een andersoortige voor tenuitvoerlegging vatbare titel beschikt, heeft een sterke wettelijke positie. Zo kan een schuldeiser zijn vordering ingevolge artikel 3:276 BW in beginsel op alle goederen van zijn schuldenaar verhalen en staat het hem daartoe in beginsel vrij om tegelijkertijd beslag te leggen op alle voor beslag vatbare goederen, waartoe hij bevoegd is zijn vordering te verhalen, aldus artikel lid 1 435 Rv. Voor een schuldenaar geldt dus het adagium 'Lex dura set lex' ('de wet is hard, maar het is de wet').

Uiteraard is dit verhaalsrecht niet zonder beperkingen. Zo kent de beslaglegging op het inkomen van een schuldenaar een ondergrens bestaande uit de zogenaamde beslagvrije voet, die de schuldenaar moet blijven behouden om te kunnen voorzien in de lopende kosten van het bestaan. In de praktijk blijkt het evenwel nog niet zo eenvoudig die ondergrens in alle gevallen goed te handhaven.

Ook het beslag op roerende zaken kent een ondergrens. In het beslagverbod van de artikelen 447 en 448 Rv wordt een aantal zaken opgesomd die buiten beslaglegging behoren te blijven. Deze artikelen zijn bij de inwerkingtreding van ons huidig Burgerlijk Wetboek weliswaar enigszins gemoderniseerd, maar zijn niettemin behoorlijk karig te noemen en bevatten ook niet altijd goed te begrijpen beperkingen. Zo geldt dat de voorraad spijs- en drank voor een maand niet in beslag kan worden genomen, maar de koelkast waarin deze worden bewaard wel.

Een aantal jaar geleden hebben de gerechtsdeurwaarders deze regeling ter discussie gesteld. Het wordt tijd om de regeling te moderniseren. Het preadvies waarover dit themanummer gaat is een aanzet om de discussie daarover verder op gang te brengen. Wel wil ik bij deze discussie een uitdrukkelijke kanttekening maken. Het executie- en beslagrecht is een systeem met een fijnzinnige balans. Aanpassingen op deelgebieden kunnen grote gevolgen hebben voor het totale systeem.

Zo acht ik het pleidooi om de methodiek uit de zogenaamde wettelijke schuldsaneringsregeling te onjuist te implementeren. In die methodiek wordt volgens artikel 295 lid 4 onder b Fw een niet-bovenmatige inboedel niet geëxecuteerd. Om deze methodiek ook in het beslagrecht toe te passen, lijkt mij niet de juiste weg. Allereerst omdat deze regeling deel uitmaakt van de wettelijke schuldsaneringsregeling die enkel open staat aan schuldenaren die bij het ontstaan of onbetaald laten van hun

schulden te goeder trouw zijn geweest en die zich gedurende de regeling ook maximaal dienen in te spannen om zoveel mogelijk actief voor de schuldeisers te genereren. Het 'sparen' van de inboedel dient te worden beschouwd als een beloning voor deze inspanningen en in dat kader past het niet om deze beloning standaard aan eenieder ter beschikking te stellen. Dit devalueert de waarde van de wettelijke schuldsaneringsregeling. Daarnaast geldt dat de term 'bovenmatig' per definitie een flinke subjectieve component bevat. Het moment van beslaglegging door de gerechtsdeurwaarder leent zich niet voor een vaststelling (en discussie) over de al dan niet bovenmatigheid van de in beslag te nemen zaken. Ik meen dat een uitbreiding van de lijst met uit te zonderen zaken een betere weg is, die voor de gerechtsdeurwaarder tijdens een beslaglegging ook veel beter te operationaliseren is.

Maar ook daarbij wil ik een welgemeende waarschuwing geven.

Gerechtsdeurwaarders zijn als het ware 'communicerende vaten' met schuldhulpverleners. Het zijn vaak de maatregelen die door de gerechtsdeurwaarder worden genomen die bij de schuldenaar het besef doen doordringen dat zijn of haar schuldenpositie een problematisch karakter heeft gekregen en dat het tijd wordt om hulp te zoeken bij het oplossen daarvan. De 'druk' die door de gerechtsdeurwaarder wordt uitgeoefend zorgt dus voor instroom van zaken bij de schuldhulpverlening. En daar is niets mis mee: mensen zien hun problemen onder ogen en gaan daarbij – met hulp – aan het werk om deze op te lossen.

In dat kader moet worden gewaakt voor een zodanige aanpassing van minimumnormen als de beslagvrije voet en het beslagverbod, dat er een groep van 'onaantastbaren' ontstaat.

Daarmee bedoel ik een groep wiens inkomen zodanig is dat met de wettelijke verhogingen en regelingen er geen deel vatbaar is voor beslag. Als die groep daarbij ook nog beschikt over een inboedel die enkel bestaat uit niet in beslag te nemen zaken, dan geldt dat deze groep niet langer op hun verantwoordelijkheden kan worden aangesproken. Hoewel deze groep objectief nog steeds in een problematische situatie verkeert, zal men niet geneigd zijn om hulp te zoeken omdat er geen druk wordt uitgeoefend simpelweg omdat deze druk niet kan worden uitgeoefend. Daarmee komt de principiële ordening van onze maatschappij, die is gebaseerd op het vertrouwen dat gemaakte afspraken worden nagekomen, onder druk. Dat is een gevolg waar ook in het kader van de modernisering van het beslagverbod over na moet worden gedacht en dat naar mijn mening absoluut moet worden voorkomen.

John Wisseborn
Voorzitter KBvG

Fred Hammerstein is raadsheer in buitengewone dienst in de Hoge Raad en hoogleraar geschilbeslechting op de CPO-Wisselleerstoel aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Hij pleit voor een open norm als het gaat om het beslagverbod roerende zaken, waarbij veel aan de discretie van de gerechtsdeurwaarder wordt overgelaten. Maar als die moet worden teruggefloten dan bij voorkeur niet via de route van misbruik van bevoegdheid. “Het recht moet wel tanden houden.”

Handelen naar bevind van zaken

In welke hoedanigheid hebt u met gerechtsdeurwaarders te maken?

“Ik ben in 1997 lid geweest van de commissie-Opstelten die het rapport *Project Marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit* heeft opgesteld. Ik heb toen vrij diep in het vak kunnen kijken, dat was bijzonder. Verder heb ik concreet te maken met de beroepsgroep omdat ik ook voorzitter ben van het BFT. In die zin ben ik niet dagelijks, maar wel zijdelings betrokken bij het bewaken van de deskundigheid en integriteit van de gerechtsdeurwaarders. En tot slot heb ik enige tijd de rol gedaan bij de Hoge Raad en werkte in die hoedanigheid heel prettig samen met mevrouw Bakhuis-van Kesteren. Die functie van de gerechtsdeurwaarder is in de rechtspraak verder helemaal verdwenen.”

Wat vindt u van het voorstel van de KBvG om de artikelen 447 en 448 Rv te moderniseren?
“Dat is een goed initiatief, want tekstueel zijn dat negentiende-eeuwse artikelen

die naar de letter nauwelijks meer bruikbaar zijn. Daarover zal iedereen het wel eens zijn. De vraag is meer hoe je ze vervolgens moderniseert. Je kunt uitgebreid gaan opsommen wat er zoal vrijgesteld is van beslag of je kunt een open norm introduceren. Dat laatste zou zeker mijn voorkeur hebben, omdat ik niet geloof dat je in een dergelijke bepaling duidelijkheid kunt scheppen voor alle gevallen. Dat laatste is wel wat je eigenlijk zou willen, want in formele zin draait het in het executie- en beslagrecht in hoge mate om rechtszekerheid. En daar lever je op in als je een open norm introduceert zoals ook de Faillissementswet die kent.”

Ofwel: leg vast dat de beslagene nog voldoende goederen moet overhouden om zijn leven op een menswaardige manier te kunnen voortzetten...

“Ja, waarbij het begrip ‘op een menswaardige manier’ dan aan de discretie van de gerechtsdeurwaarder moet worden overgelaten. Het heeft wellicht te maken

met mijn achtergrond als civilist dat ik gewend ben te denken in termen van open normen. Mijn ervaring is dat alles wat je strak probeert te regelen uiteindelijk in de uitwerking ontspoot. Om een voorbeeld te noemen dat ik ontleen aan mijn recente ervaring bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State: in het bestuursrecht is strak geregeld wanneer er een bestuurlijke boete volgt en in welke omvang – en die zijn behoorlijk hoog. Alles duidelijk zou je zeggen, maar in de praktijk blijkt dat op die manier de één veel harder wordt getroffen dan de ander. Het maakt nogal wat uit of een bedrijf met 50 medewerkers die boete krijgt of een bedrijf met 5000 medewerkers. Kortom, je ontkomt er ook daar niet aan naar de omstandigheden van het geval en de proportionaliteit te kijken. Als je zegt: wij willen rechtszekerheid en dus is dit de boete, dan is dat schijnrecht. Terug naar de gerechtsdeurwaarders: ik heb dus liever een gerechtsdeurwaarder die

niet gebonden is aan wet- en regelgeving, maar die kan handelen naar bevind van zaken. En ja, daar zit één nadeel aan en dat is dat je keuzes hebt. En die zijn altijd betwistbaar.”

“Alles wat je strak probeert te regelen, ontspoord uiteindelijk in de uitvoering”

Stel: de gerechtsdeurwaarder neemt mijn bank en televisietoestel mee en ik betwist die keuze van de deurwaarder. Wat leg ik dan aan de rechter voor? Misbruik van bevoegdheid?

“De gerechtsdeurwaarder weet ook dat hij voor die tweedehands bank en oude televisie nauwelijks iets meer krijgt. Als je dat afzet tegen het belang dat de beslagene heeft om op die bank te zitten en televisie te kijken dan is de verhouding weg. Dit wordt vaak via misbruik van bevoegdheid opgelost, maar eigenlijk moet je zeggen: het is disproportioneel in resultaat. Misbruik van bevoegdheid is een leerstuk waarmee je heel voorzichtig moet zijn. Daarvan is pas sprake als je moet concluderen: het is evident niet de bedoeling dat deze specifieke bevoegdheid in dit specifieke geval wordt gebruikt. Als je dat toepast op het executie- en beslagrecht dan moet je zeggen: het beslagrecht is in de wet uitvoerig geregeld en binnen de grenzen die de wet geeft kan er in beginsel geen misbruik van bevoegdheid zijn. Dus daar moet je het ook niet gebruiken. De redenatie is eerder: weliswaar heeft de wet hierin naar de letter voorzien, maar in dit geval zijn er zulke bijzondere omstandigheden dat je had kunnen en moeten bedenken dat het zo niet kan.”

Hoe bezieet u in dat licht twee recente uitspraken over het beslagverbod, namelijk die van de Rb. Assen (van 14 mei 2009, LJN BV1670) en die van het Hof Leeuwarden (van 20 april 2010, LJN BM2233)?
Ik zie meer in de benadering van de Rb. Assen, die een voor iedereen te volgen poging doet de wet zo uit te leggen dat

deze ook in de huidige tijd nog toepasbaar is. Het Hof volgt een andere lijn, kijkt naar het verouderde artikel sec en komt dan via de weg van misbruik van bevoegdheid tot zijn oordeel dat bepaalde zaken niet beslagen hadden mogen worden, omdat ze te weinig opbrengen om dat beslag te rechtvaardigen. Dat bevalt mij minder, want hier wordt via een oneigenlijke weg het beslag op roerende zaken beperkt. Als je kijkt naar de doelstellingen van het executie- en executierecht dan zijn er juist dwangmiddelen om de schuldenaar te bewegen schulden te betalen. Dat roerende goederen vervolgens weinig opbrengen is wel zuur voor de schuldenaar, maar dat levert mijns inziens nog geen misbruik van bevoegdheid op. Als je redeneert zoals het hof doet, haal je de tanden uit het executie- en beslagrecht en dat is niet de bedoeling. Het recht moet wel tanden houden.”

Is er een andere weg om de rechtsongelijkheid die voortvloeit uit een open norm in te dammen?

“De KBvG is een volwassen beroepsorganisatie van bescheiden omvang. Gerechtsdeurwaarders kennen elkaar en volgens mij kijken ze ook goed naar elkaar. Het moet toch mogelijk zijn dat zij onderling tot een aantal richtlijnen of best practises komen over de manier waarop zij hun professionele discretie invullen? Daarbij is er al een intensieve controle van de beroepsgroep, juist omdat het om een echt vertrouwensambt gaat. Aangezien dat goed is geregeld, moeten gerechtsdeurwaarders de ruimte krijgen om hun werk zo goed mogelijk te doen. In veel gevallen is het maatwerk, er zit een zekere beoordelingsvrijheid in die past bij dat ambt. Ik zie er geen bezwaar in als een gerechtsdeurwaarder wat coulanter is voor een goedwillende bijstandsmoeder met drie kinderen dan voor iemand die willens en wetens schulden maakt en verder lak heeft aan alles en iedereen. Zoals met alle dwangmiddelen moet je met beslag op roerende zaken verstandig en prudent omgaan. Maar als het dan ingezet wordt, dan moet het wel effect hebben. Beslag en executie vormen een onlosmakelijk onderdeel van ons rechtssysteem. Ik sta er vaak verbaasd over hoeveel er geproce-

deerd wordt en hoe weinig vonnissen uiteindelijk blijken geëxecuteerd te kunnen worden. Dat is maatschappelijk gezien helemaal niet zo'n fraai resultaat. Recht heeft geen betekenis als het niet effectief is. Een maatschappij waarin je je vorderingen niet kunt innen is voor iedereen onvoordelig. De functie van het executie- en beslagrecht is uiteindelijk om te zorgen dat als eenmaal is uitgemakt dat de eisende partij geld krijgt, dit ook gerealiseerd wordt."

“De gerechtsdeurwaarder oefent een echt vertrouwensambt uit”

Zou het executie- en beslagrecht anders of efficiënter ingericht moeten worden?

“Ik ben niet deskundig genoeg om daarover een uitspraak te doen. Uiteindelijk komt er op dit gebied bij de Hoge Raad maar weinig aan de orde dat de praktische uitvoeringsfase van het recht betreft.”

Welke roerende zaak zou u zelf niet kunnen missen?

“Ik ben niet erg gehecht aan materiële zaken. Als er beslag gelegd wordt op mijn auto, dan ga ik met de trein naar mijn werk. Maar goed, achter u hangt een werk van Klaas Gubbels dat ik heb gekregen van mijn broers en zussen toen ik 50 werd. Zoiets is misschien niet heel kostbaar, maar vertegenwoordigt voor mij wel een grote gevoelswaarde. Dat moest daar maar blijven hangen, ja.”

Jeroen Recourt is sinds 2010 Tweede Kamerlid voor de PvdA. Daarvoor werkte hij vier jaar lang als rechter op Aruba, waar hij veel ervaring opdeed met het executie- en beslagrecht. “De basis van het beslagrecht is goed, het is vooral de rechtelijke toetsing die beter moet”, aldus Recourt.

Het maatwerk van de rechter staat onder druk

In sommige Europese landen is het beslagverbod aangepast aan de huidige tijd. Wat vindt u van het initiatief van de KBvG om het beslagverbod roerende zaken ook in Nederland te herzien?

“**E**en goed idee. Het huidige beslagverbod is verouderd, zowel wat betreft de omschrijving van de eerste levensbehoeften als de vermelding van de ambachtswerktuigen. Toch valt er als rechter nog steeds goed mee te werken. Vooral vanwege het uitgangspunt van proportionaliteit kan een rechter maatwerk leveren. Die flexibiliteit moet dan ook zeker gehandhaafd blijven. Als je als rechter puur naar de letter van de wet zou oordelen, zouden sommige schuldenaren door een beslag in een uitzichtloze positie terechtkomen.”

Is het wenselijk om een lijst met eerste levensbehoeften in een herziening op te nemen?
“Alleen als zo’n lijst kort is en zich echt beperkt tot zaken die je voor een normaal dagelijks functioneren nodig hebt. Denk bijvoorbeeld aan een ijskast, een gasfornuis en een bed. Met andere goederen moet een rechter dan maar per zaak beoordelen wat een eerste levensbehoefte is. Een televisie

vind ik bijvoorbeeld niet onmisbaar. Hetzelfde geldt voor een computer waar alleen games mee gespeeld worden. Het wordt een ander verhaal als een schuldenaar van zijn notebook, auto of winkelvoorraad afhankelijk is bij het verwerven van een inkomen. Als je met een beslag iemands broodwinning onmogelijk maakt, breng je een schuldenaar, de eventuele overige schuldeisers én de maatschappij van de regen in de drup. Je kunt dan beter beslag leggen met de afspraak dat een schuldenaar toch over het goed kan blijven beschikken, zodat hij de kans krijgt via zijn loon zijn volledige schuld af te betalen.”

Zou u bij een beslagaanvraag een verschil willen maken tussen willige en onwillige schuldenaren?

“Dat lijkt me een onwerkbaar criterium. Hoogstens kun je een iets soepelere afbetalingsregeling opstellen voor gemotiveerde schuldenaren. En bij een conservatoir beslag heb je niet eens tijd om dit onderscheid te maken. Een beslag moet snel gelegd worden, anders zijn de gelden of goederen verdwenen. Ik vind de redenen van een schuld dan ook niet in de beslagsfeer thuishoren.”

Een beslag wordt soms gebruikt als drukmiddel. Terecht of niet?

“Dat hangt af van de omstandigheden. In het executoriala traject mag een boedelbeslag van mij als drukmiddel worden ingezet om een incasso te realiseren. Maar alleen als het echt niet anders kan. Een boedelbeslag bij particulieren is toch een paardenmiddel. Los van de feitelijke impact maakt het veel emoties los. Je moet daar niet lichtzinnig mee omspringen. Maar aan de andere kant geldt wel dat het recht van een schuldeiser in de wet gewaarborgd is. Ik vind dat dit recht zo goed mogelijk gediend moet worden, anders zou het economisch verkeer eronder lijden. Een conservatoir beslag vind ik echter totaal ongepast als drukmiddel. Toch zie je het in de praktijk regelmatig gebruikt worden, omdat advocaten er een procedure mee hopen te beïnvloeden. Voor de rechtbank betekent iedere onterechte beslagaanvraag, of die nu conservatoir of executoriala is, een extra werklust. Daarom zou ik een financiële prikkel in willen stellen om onterechte beslagverzoeken te ontmoedigen. Als een aanvrager op zijn minst voor alle kosten van een afgewezen beslagaanvraag opdraait, zal hij er wel drie keer over nadenken om de rechtbank én de schuldenaar hiermee onnodig te belasten.”

Veel ondernemers raken in financiële problemen omdat consumenten hun schulden niet meer kunnen betalen. Hoe kan in dit spanningsveld een evenwicht worden gevonden?

“Bedrijven die consumentenkrediet verstrekken, doen dat op eigen risico. Dus moeten ze kritisch kijken aan wie ze een kooplening verstrekken. Ze kunnen daarvoor terecht bij de kredietregistratie. Sommige bedrijven maken geen gebruik van deze mogelijkheid. Sterker nog, er zijn zelfs ondernemers die een negatief kredietadvies negeren en een klant toch een kooplening verstrekken. Ook zouden bedrijven hun eigen betalingsadministratie beter kunnen raadplegen. Als een

klant eerder een problematische betaler bleek of al meerdere zaken op krediet heeft lopen, is het wellicht verstandiger hem niets meer op de pof te laten kopen.”

“Een beslag mag niet iemands broodwinning onmogelijk maken”

Op welke manier kan het executie- en beslagrecht eventueel verbeterd worden?

“Rechters spelen een centrale rol binnen dit rechtsgebied. Ze dienen iedere vordering of beslagaanvraag kritisch te toetsen. Alleen dan kunnen ze echt maatwerk leveren en onrecht voorkomen. Met een korte lijst van eerste levensbehoeften en het beginsel van proportionaliteit ligt er een goede basis voor die kritische toetsing. Maar de werkdruk voor rechters is eigenlijk te hoog. Er zijn teveel zaken, ook in het executie- en beslagrecht. Voor een deel kunnen rechters dit zelf oplossen door efficiënter te werken. Maar die marge is nog maar klein. En dan komen daar de bezuinigingen van de regering nog eens bovenop. Daarom gaan rechters nu vooral uit van een technische taakopvatting, ze hebben minder oog voor proportionaliteit. Dat komt de kwaliteit van ons rechtssysteem helaas niet ten goede.”

Welke roerende zaak zou u zelf niet kunnen missen?

“Mijn iPhone. Bij het vaststellen van een boedelbeslag is dit nu typisch zo'n grijs artikel waarover een rechter moet beslissen. Maar voor mij is het heel simpel: aangezien ik deze iPhone voor mijn werk nodig heb, zou het apparaat onder het beslagverbod moeten vallen.”

“Herziening beslagverbod is in ieders belang”

Vier jaar geleden bracht het Landelijk Overleg Sociaal Raadslieden (LOSR) het rapport *Mensen met schulden in de knel* uit. Hierin pleitten de sociaal raadslieden onder meer voor het vastleggen van het criterium van ‘niet-bovenmatig’ in het executie- en beslagrecht. Als het aan oudvoorzitter Saskia Noorman-den Uyl ligt, gaat die herziening liever vandaag dan morgen in. “Een schuldenaar in de goot en een schuldeiser die met lege handen staat: dat kan toch nooit de bedoeling van een beslag zijn?”

Soms duurt het lang, soms kort, maar wetgeving verouderd als een maatschappij zich ontwikkelt. Meestal volgt er dan binnen een paar jaar een herschreven of zelfs nieuwe wettekst. Het beslagverbod blijkt echter decennialang onder de radar gebleven te zijn: het dateert nog uit 1838. “De huidige artikelen zijn totaal niet meer toegesneden op deze tijd”, zegt Noorman-den Uyl. “Je mag bijvoorbeeld voor vier weken eten in huis hebben, maar in het beslagverbod is geen koelkast opgenomen. Begrijpelijk, want dit apparaat bestond in de negentiende eeuw niet. Hetzelfde geldt voor een fototoestel en een computer. Een computer is voor veel mensen noodzakelijk willen ze hun brood kunnen verdienen, maar omdat veel rechters de regels zo strikt toe passen mag die wel worden beslagen.”

Dat het beslagverbod in ruim 170 jaar nauwelijks is aangepast, verbaast Noorman-den Uyl niet. “De politieke wil heeft lange tijd ontbroken”, constateert ze. “Tot een paar decennia geleden werd een schuldenaar bijna als een paria of zondaar beschouwd. Zijn rechten waren van ondergeschikt belang. Pas toen de complexiteit van de schuldenproblematiek groeide en er meer partijen bij betrokken raakten, is dit thema op de politieke agenda terechtgekomen.”

ONTREDDERD

Dankzij de invoering van de Wsnp en de minnelijke schuldhulpverlening is de rechtspositie van een schuldenaar beter gewaarborgd. Nu echter steeds meer partijen als preferente schuldeiser mogen optreden, komt een schuldenaar weer behoorlijk klem te zitten. “Vroeger gold deze voorrangpositie alleen voor de Belastingdienst”, zegt Noorman-den Uyl. “Nu staan ook gemeenten, energiebedrijven en zorgverzekeraars met voorrang in de rij. De overheid mag zelfs het debetsaldo van een schuldenaar beslaan. Voor de overige schuldeisers blijft er steeds minder inruimte over. Dan neemt de verleiding toe om de boedel maar te beslaan. De incassomarkt is verhard. Schuldenaren krijgen doodleuk te horen dat ook hun huisdier op de lijst staat. Dat valt te billijken als het om een postduif van € 25.000 gaat. Maar een doodgewone kat? Belachelijk! Mijn hond is wel het laatste wat een gerechtsdeurwaarder mee zou krijgen.”

En dan is er nog de in 2001 ingevoerde Gerechtsdeurwaarderwet. Met deze wet deed de marktwerking zijn intrede bij de beroepsgroep van gerechtsdeurwaarders. Volgens Noorman-den Uyl betekende dit een forse stap achteruit voor schuldenaren. “Een gerechtsdeurwaarder hoort onafhankelijk te zijn, maar dient soms hoofdzakelijk of alleen het belang van zijn opdrachtgever”, zegt ze. “Dat leidt in sommige gevallen tot minder verkwikkelijke taferelen, mede omdat schuldenaren vaak niet weten dat een gerechtsdeurwaarder ook hun belangen moet behartigen. Het LOSR heeft zich daarover al vaker kritisch uitgelaten.”

Wat Noorman-den Uyl betreft vormt een boedelbeslag in ieder geval de laatste stap bij het innen van een schuld. En zelfs in dat geval pleit ze voor prudentie. “Mensen blijven na een boedelverkoop ontredderd achter. Ze zijn bijna al hun spullen kwijt, maar zeker niet hun schulden. Regelmatig belandt een schuldenaar dan onder het sociaal minimum en moet hij bij de gemeente of organisaties als de voedselbank aankloppen. Een schuldeiser kan het restant van zijn vordering daarna wel afschrijven. Dit kan toch nooit de bedoeling van ons rechtssysteem zijn? Het beslagrecht zou schuldenaren eigenlijk een sociaal minimum moeten garanderen, zodat ze een menswaardig leven kunnen leiden én op de lange termijn hun schulden kunnen afbetalen. Daar is de hele maatschappij bij gebaat.”

NIET-BOVENMATIG

In 2008 pleitte het LOSR al voor een modernisering van het beslagverbod. De kern van het betoog destijds: verbiedt de uitwinning van niet-bovenmatige goederen. “Sommige zaken behoren gewoon tot de basis van je bestaan”, zegt Noorman-den Uyl. “Te denken valt aan een bed, een koelkast, een televisie en een wasmachine. Als je daar toevallig een luxe exemplaar van hebt, vind ik het overigens prima als die koelkast in overleg vervangen wordt door een goedkope variant. En nu de Belastingdienst de aangifte voortaan digitaal wil laten voldoen, is er veel voor te zeggen om in ieder geval ook één computer in een huishouden achter te laten. Al was het maar omdat een middelbareschoollering niet zonder kan. Daarnaast moet een

ZZP’er over zijn werktuig kunnen blijven beschikken – of dat nu een camera is of een kist vol met hamers, tangen en schroevendraaiers. Een gerechtsdeurwaarder zou dus eigenlijk alleen goederen mogen verkopen die gemist kunnen worden én een substantiële waarde vertegenwoordigen.” Het LOSR zou graag zien dat dit criterium van ‘niet-bovenmatig’ in een algemene maatregel van bestuur (AMvB) gespecificeerd wordt. Daarvoor is dan wel een wetswijziging noodzakelijk. Een AMvB brengt nadien immers niet de zware rechtsgang van een wetswijziging met zich mee, zodat als dat later nodig mocht blijken eventuele aanpassingen relatief snel door te voeren zijn. “Onze opvatting komt dus overeen met het tweede herzieningsmodel dat de KBvG in gedachten heeft”, zegt Noorman-den Uyl. “De mogelijkheid van een limitatieve lijst van goederen die niet beslagen mag worden spreekt ons niet aan. Een dergelijk rigide opsomming garandeert een schuldenaar namelijk niet de mogelijkheid om inkomen te blijven verwerven en zo schulden te kunnen voldoen.”

SCHULDREGISTRATIE

Een herziening van het beslagverbod mag schuldenaren dan enige lucht geven, de inningsdruk wordt er niet minder om. Zo komt het regelmatig voor dat verschillende partijen het loon van dezelfde schuldenaar beslaan. Van een beslagvrije voet blijft dan niets meer over. “De reële mogelijkheden van een schuldenaar zijn gewoon niet transparant genoeg voor gerechtsdeurwaarders”, zegt Noorman-den Uyl. “Een schuldregistratie zou dit probleem kunnen ondervangen. Dan denk ik niet aan het BKR, maar een regionale registratie waar behalve gemeenten ook gerechtsdeurwaarders toegang toe hebben. In het verleden is met een dergelijke registratie geëxperimenteerd in Friesland Midden-Brabant. Een succesvol project, maar het kreeg niet onmiddellijk navolging. Na een pleidooi van de KBvG is er alsnog een vervolgtraject gestart, deze keer in Friesland. Het toont maar weer eens aan dat de beroepsorganisatie zich ook voor schuldenaren inzet.”

Het blijft schipperen

A portrait of Toon van Mierlo, a middle-aged man with glasses, wearing a dark suit, a light blue striped shirt, and an orange tie. He is smiling slightly and looking towards the camera. The background is a blurred office setting with a window and a door.

Toon van Mierlo is advocaat-partner bij NautaDutilh. Eén dag per week verruilt hij zijn kantoor voor de collegezaal van de Erasmus Universiteit, waar hij is aangesteld als hoogleraar burgerlijk procesrecht. Van Mierlo is onder meer gespecialiseerd in het executie- en beslagrecht: hij schreef er een boek over en werkt binnen dit vakgebied als vaste annotator voor de *NJ*. “Ik vrees dat we over het beslagverbod roerende zaken nooit uitgedroefd zullen raken.”

‘**W**in alles uit’. Dat zou volgens Van Mierlo de hoofdregel moeten zijn in het executie- en beslagrecht. “De pijn hoort bij de schuldenaar te liggen”, zegt hij. “Hij heeft immers een dienst of product van een schuldeiser afgenomen. En daar moet hij iets tegenover stellen, of dat nu uiteindelijk in de vorm van geld of goederen is. Volgens artikel 3:276 van het Burgerlijk Wetboek ben je als schuldenaar immers aansprakelijk met je gehele vermogen.” Ter illustratie verwijst Van Mierlo naar een uitspraak van het Hof Leeuwarden (van 20 april 2010, *LJN* BM2233). Dat boog zich twee jaar geleden over de rechtmatigheid van een beslag op roerende zaken. In 2009 had de Rb. Assen (in zijn uitspraak van 14 mei 2009, *LJN* BV1670) de boedelverkoop verboden met uitzondering van twee als bovenmatig beschouwde goederen: een drumstel en auto. Volgens de rechter was sprake van misbruik van bevoegdheid, omdat de verkoop van de niet-bovenmatige inboedel te weinig zou opleveren. Een jaar later vernietigde het hof dit vonnis echter. Het oordeelde dat de gehele inboedel tezamen wel een substantieel bedrag had opgebracht en dus niet gescheiden had mogen worden.

“Deze uitspraak zou je op kunnen vatten als een uitnodiging om zoveel mogelijk goederen te beslaan”, zegt Van Mierlo. “Dus inclusief de inboedel die bij een losse verkoop nauwelijks iets zou opbrengen. Per saldo levert een uitwinning dan voldoende op. Dat vind ik nog niet zo gek, want je doet er een schuldeiser recht mee. Overigens verbood uiteindelijk ook het hof de boedelverkoop: het drumstel en de auto bleken al verkocht, zodat het restant van de boedel nauwelijks iets zou opleveren.”

DES KEIZERS RECHT

Van Mierlo noemt het een goed idee om het huidige beslagverbod te moderniseren. De gebruikte omschrijvingen zijn volgens hem niet meer van deze tijd. Met zijn pleidooi om in principe alle roerende goederen te beslaan, lijkt het echter alsof Van Mierlo het beslagverbod met het badwater weg wil gooien. Niets is minder waar. “Goederen die aantoonbaar tot de eerste levensbehoeften behoren, moeten van beslag gevrijwaard blijven”, zegt hij. “Al zou ik deze zaken niet te ruim vastleggen. Ook een minimale opsomming lijkt mij geen goed idee. Neem bijvoorbeeld een wasmachine. Een gezin met kinderen kan natuurlijk niet zonder, maar een vrijgezel? Die kan best naar de wassalon. Wat voor lijst je ook opstelt, er zal altijd discussie blijven. Het is niet voor niets dat het beslagverbod sinds 1838 nooit wezenlijk meer is aangepast.”

Een gemoderniseerd beslagverbod is volgens Van Mierlo het beste gediend met een open definitie. Door de inboedel als leidraad te nemen, kan een rechter beoordelen wat de eerste levensbehoefte voor iedere individuele beslagene is. “Daarbij dient hij wel rekening te houden met eventueel misbruik”, zegt hij. “Een boedel die nauwelijks iets oplevert moet je gewoon niet beslaan, want dat veroorzaakt onnodig leed. Toch blijft er dan iets knagen. Een schuldenaar heeft een zeker plezier van een nog niet betaalde vakantie of nog niet betaald plasmасhield genoten. Maar als hij nauwelijks iets in huis heeft staan om zijn schuld af te betalen, ontspringt hij wel de dans. Dat is natuurlijk zuur voor de schuldeiser. Maar feit blijft: waar niets te halen valt...”

“Een gemoderniseerd beslagverbod is het beste gediend met een open definitie”

RUIMTE VOOR FLEXIBILITEIT

Gevraagd naar de opties die de KBvG voor ogen heeft bij de herziening van het beslagverbod, heeft Van Mierlo een voorkeur voor de uitwerkingen 2 en 3. “Beide voorstellen laten veel ruimte voor flexibiliteit in het beslagrecht”, zegt hij. “Bovendien draagt de schuldenaar bij optie 3 de bewijslast om aan te tonen welke goederen voor hem onmisbaar zijn. Hoe de herziening ook uitpakt, de rechter zal moeten blijven schipperen tussen de belangen van schuldeisers en schuldenaren. Wat mij betreft hoeven ze daarbij geen clementie te tonen voor schuldenaren die te kwader trouw hebben gehandeld, al is het onderscheid tussen goed en kwaad verrekte lastig te maken. In de praktijk hanteren schuldenaren wel erg vaak een externe ‘locus of control’: het ligt nooit aan hen zelf.”

Op de vraag of hij een boedelbeslag ziet als een ultimum remedium zegt Van Mierlo: “Ja, er zijn genoeg andere goederen die zich uitstekend voor een beslag lenen, zoals een bankrekening of huis. Ook een roerende zaak als een auto laat zich gemakkelijk verkopen. Maar goed, dan kun je wachten op de casus van een alleenstaande moeder met twee kinderen op een basisschool aan de andere kant van een grote stad. Ik vrees dat we over het beslagverbod roerende zaken nooit uitgeprocedeerd zullen raken.”

Volgens Sharon Gesthuizen is er te veel onduidelijkheid over wat wel en niet onder het beslagverbod valt. Zij pleit voor meer specifieke wetgeving die bij algemene maatregel van bestuur (AMvB) actueel gehouden kan worden. Maar liever nog ziet ze dat de politiek meer investeert in een goede schuldhulpverlening. “Als we als maatschappij sneller ingrijpen dan hoeven schulden niet zo te ontsporen dat er beslag moet worden gelegd op alles wat iemand bezit.”

“Het vet mag eraf, maar de spieren moeten wel blijven functioneren”

Enige tijd geleden is er thuis ingebroken bij Tweede Kamerlid Sharon Gesthuizen. Hoewel de materiële schade meeviel, was de impact van de inbraak groot. “Er wordt een bepaalde grens overschreden: iemand treedt in jouw persoonlijke levenssfeer en neemt jouw spullen mee. Daar had ik nog het meeste moeite mee”, zegt Gesthuizen. Juist vanwege die impact op de persoonlijke levenssfeer vindt de woordvoerder economische zaken en justitie van de SP beslag op roerende zaken dan ook een *ultimum remedium* dat niet mag worden toegepast voor het verhalen van een vordering die bijvoorbeeld via beslag op het inkomen kan worden geïncasseerd. Zelfs

het dreigen met beslag op roerende zaken moet wat haar betreft zoveel mogelijk ingeperkt worden. “Dat zit al snel tegen misbruik van bevoegdheid aan, waarbij er oneigenlijke druk op de schuldenaar wordt uitgeoefend. Ik zou me dan ook goed kunnen voorstellen dat er een verbod op *détournement de pouvoir* voor beslagen aan de Verordening beroeps- en gedragsregels gerechtsdeurwaarders wordt toegevoegd.”

Dat alles neemt niet weg dat Gesthuizen een groot voorstander is van het aanpassen van de artikelen 447 en 448 Rv in het licht van de huidige samenleving. “Er is nu te veel onduidelijkheid over wat wel

en niet onder het beslagverbod valt”, zegt ze. “Ik denk dat we toe moeten naar een meer specifieke benoeming van een aantal categorieën: voeding; kleding; huisvesting; verwarming en een aantal huishoudelijke zaken die noodzakelijk zijn voor een bestaan op minimumniveau. Dergelijke algemene categorieën dragen bij aan meer rechtszekerheid, al besef ik heel goed dat ze snel achterhaald kunnen zijn. Dat laatste kan worden voorkomen door ze te specificeren en te actualiseren bij AMvB.”

PRIMA LEVEN ZONDER TELEVISIE

De vraag is natuurlijk wat er verstaan moet worden onder een ‘bestaan op

Roessen & Roessen bedrijfsdiensten bv

Totaalpakket ontruiming, woningschoonmaak en opslag inboedels

- Geen annuleringskosten.
- Overname van aansprakelijkheidsrisico van opslag en vernietiging van inboedels.
- Digitaal aan- en afmelden van ontruimingen met behulp van een volledig geautomatiseerd planningsprogramma.
- Grote speler in de branche, met 4.400 ontruimingen per jaar, waarvan 62,5 % met woningreiniging en 38% met opslag inboedel.
- Landelijke dekking, ideaal voor kantoren met meerdere vestigingen.
- Vast, met verklaring omtrent goed gedrag, eigen personeel. Snel en flexibel inzetbaar in ploegen met voorman.
- Bewaakte opslaglocatie met gesloten en verzegelbare containers voor de opslag van inboedels en in beslag genomen goederen.

Per 1 juni 2012 zijn wij ook MVO gecertificeerd!

Berkelse Poort 9 • 2651 JX Berkel en Rodenrijs
T 079-3632060 • F 079-3632065 • E info@roessen.nl
www.roessen.nl

1 & 22 november 2012 PE Losse Opdrachten - Exploten Schrijven

Locatie: Aristo Accommodaties te Utrecht
Tijd: op beide dagen van 10.00 uur tot 16.00 uur
Docent: mevrouw mr. M. Bernardt, gerechtsdeurwaarder te Dordrecht
Investering: € 645,- per persoon, exclusief BTW, inclusief locatie, lesmateriaal, catering (inclusief lunch), consumpties en registratie bij de KBvG
PE punten: voor deze cursus worden 10 punten aangevraagd bij de KBvG

8 november 2012 PE Faillissementswet voor gerechtsdeurwaarders

Locatie: Ambiance Houtrust te Hooglanderveen
Tijd: 13.30 uur tot 18.00 uur
Docent: de heer mr. J.D. van Vlastuin
Investering: € 375,- per persoon, exclusief BTW, inclusief locatie, lesmateriaal, catering, consumpties en registratie bij de KBvG
PE punten: voor deze cursus worden 4 punten aangevraagd bij de KBvG

15 november 2012 PE Pandrecht en Pandhoudersexecutie

Locatie: van der Valk Hotel te Wassenaar
Tijd: 13.30 uur tot 17.00 uur
Docent: de heer J. Nijenhuis, gerechtsdeurwaarder te Roermond
Investering: € 275,- per persoon, exclusief BTW, inclusief locatie, lesmateriaal, catering, consumpties en registratie bij de KBvG
PE punten: voor deze cursus worden 3 punten aangevraagd bij de KBvG

27 november 2012 PE Masterclass Beslag- & Executierecht

Locatie: Ambiance Houtrust te Hooglanderveen
Tijd: 13.30 uur tot 18.00 uur
Docent: de heer J. Nijenhuis
Investering: € 375,- per persoon, exclusief BTW, inclusief locatie, lesmateriaal, catering, consumpties en registratie bij de KBvG
PE punten: voor deze cursus worden 4 punten aangevraagd bij de KBvG

Januari 2013 Basisopleiding Recht en Praktijk

Locatie: Vergadercentrum Vredenburg
Investering: € 3.795,- per persoon, exclusief BTW, inclusief Kluwer collegebundel en lesmateriaal

9 mei 2013 PE Studiereis Marseille

Locatie: 5-sterren Sofitel Marseille Vieux Port
Tijd: 4 dagen
Investering: € 1.645,- per persoon. Inclusief cursusmateriaal, registratie PE punten, vervoer van en naar het hotel/vliegveld/station, welkomstborrel en exclusief BTW. Reis- en verblijfkosten komen voor eigen rekening.

minimumniveau'. Hoe kijkt Gesthuizen aan tegen zaken als een televisie en een computer? "Een computer met internet valt wat mij betreft onder het beslagverbod. Hulpverleningsinstanties doen steeds meer online. Zelfs het UWV communiceert enkel nog via internet met werklozen. Maar dat hoeft natuurlijk geen kostbare game computer te zijn. Over een televisie twijfel ik. Je kunt ook zonder televisie prima leven, maar ik besef dat het voor veel mensen erg ingrijpend is om zonder te zitten. Ook daar zou ik zeggen: een dure flatscreen televisie mag in beslag worden genomen, maar een oude, tweede televisie moet blijven staan. Het vet mag eraf, maar de spieren moeten wel blijven functioneren."

Gesthuizen benadrukt dat er altijd een zeker element van professionele inschatting door de gerechtsdeurwaarder mee zal spelen, hoe gedetailleerd een wettelijke regeling ook mag zijn. Dat geldt zeker daar waar er ondernemersbelangen in het spel zijn. "Ik begrijp dat erover gesproken wordt om de uitzondering voor werklieden te schrappen. Mij lijkt dat niet wenselijk: het is in alle gevallen beter om kleine ondernemers in staat te stellen hun beroep uit te oefenen zodat hun verdien capaciteit op peil blijft. Voor iemand met een koeriersbedrijfje kan een bestelauto noodzakelijk zijn voor het behoud van werk. Het zijn lastige beslissingen – waarmee het belang van goed opgeleide en onafhankelijke gerechtsdeurwaarders maar weer eens onderstreept wordt."

Die onafhankelijkheid is iets waar Gesthuizen zeer aan hecht. Ze is dan ook kritisch over ontwikkelingen als no cure, no pay contracten. "Dat heeft onherroepelijk negatieve gevolgen voor de onafhankelijke status. Ik heb indertijd dan ook schriftelijke vragen gesteld aan inmiddels demissionair staatssecretaris Teeven over het handelen van het CJIB dat contracten met gerechtsdeurwaarders op no cure, no pay basis sluit."

“Dreigen met beslag zit al snel tegen misbruik van bevoegdheid aan”

ONVERVANGBAAR

Gesthuizen blijkt ook geen voorstander te zijn van voorstellen om in de nieuwe artikelen aan te sluiten bij artikel 475e Rv. "Het lijkt mij verre van wenselijk dat iemand eerst naar de rechter moet om aan te tonen welke goederen niet in beslag genomen mogen worden. Dat creëert alleen maar weer nieuwe onduidelijkheid en onzekerheid", zegt ze. "Zoals ik al eerder zei: beslag op roerende zaken moet echt een ultimatum remedium zijn, dus beslag voorkomen is in dit geval veruit te prefereren. Wat dat betreft denk ik dat het goed is dat we nog eens heel kritisch naar de schuldhulpverlening kijken: er moet echt wat gebeuren aan de wachtlijsten daar. Als we als maatschappij sneller ingrijpen dan hoeven schulden niet zo te ontsporen dat er beslag moet worden gelegd op alles wat iemand bezit. Dit kabinet heeft de 'eigen verantwoordelijkheid' van de burger hoog in het vaandel staan. Maar als mensen die verantwoordelijkheid gewoon niet aankunnen, dan worden anderen daar de dupe van."

Op de vraag zonder welke zaak ze zelf niet zou kunnen, zegt ze: "Ik schilder graag en beeldhouw ook. Mijn eigen kunstwerken vertegenwoordigen geen grote materiële waarde, maar voor mij zijn ze onvervangbaar. Als iemand daar beslag op zou laten leggen, zou ik dat heel erg vinden."

Het beslagverbod roerende zaken ontrafeld

Op 23 november presenteert de KBvG het preadvies¹ over de herziening van het beslagverbod roerende zaken. In dit advies worden alle aspecten van het beslagverbod besproken zoals dat sinds 1838 in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is geregeld. Hieronder volgt een bespreking van het preadvies op hoofdlijnen, waarbij enkele interessante deelaspecten worden uitgelicht.

mr. J. Rijsdijk en prof. mr. A.W. Jongbloed

EEN FRANSE HERKOMST

Het beslagverbod roerende zaken zoals dat thans is neergelegd in de artikelen 447 en 448 Rv heeft in twee eeuwen tijd nauwelijks ontwikkelingen doorgemaakt. In de op instigatie van Napoleon tot stand gekomen Code de procédure civile werden in de artikelen 592 en 593 een aantal beslagvrije zaken genoemd die als basis hebben gediend voor ons huidige beslagverbod.² Bij de invoering van de Nederlandse wetgeving werden die bepalingen in feite in vertaalde vorm opgenomen.³ Nadien is er weinig veranderd. Bij de invoering van de Boeken 3 c.s. BW in 1992 is artikel 448 onder 3° Rv (dat geen beslag kon worden gelegd op 1 koe, of 2 zwijnen, of 2 geiten of 4 schapen, ter keuze van degene tegen wie het beslag gedaan wordt, met het benodigde stroo en voeder voor dat vee gedurende een maand) geschrapt, omdat het als waarborg voor het bestaansminimum zijn nut had verloren nu de maatschappij minder agrarisch was geworden.⁴ Hetzelfde is gebeurd met het in artikel 447 onder 3° Rv vermelde (geen beslag op de toerusting van personen in krijgsdienst), omdat dit een overlapping is met het beslagverbod van artikel 436 Rv (aangaande goederen bestemd voor de openbare dienst).⁵ Hoewel ook toen al sprake was van een verouderde opsomming,⁶ werd het verbod gehandhaafd beslag te leggen op bed en beddengoed, kleding, gereedschappen, eten en drinken voor een maand, boeken die de betrokkene nodig heeft voor zijn werk en werktuigen en gereedschappen, dienende tot onderwijs of

ter beoefening van kunsten en wetenschappen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat meermalen stemmen opgingen om te komen tot een meer eigentijdse regeling.⁷ Dat heeft ook alles te maken met de toegenomen welvaart.

DE OMVANG VAN DE BESLAGVRIJE ZAKEN

De omvang van het beslagverbod bij invoering moet worden gezien in relatie tot de levensstandaard en het bestaansminimum destijds.⁸ Inmiddels hebben technische ontwikkelingen de maatschappij in het algemeen en de huishoudens meer in het bijzonder veranderd.⁹ De hiervoor genoemde schrapping van artikel 448 onder 3° Rv, omdat de maatschappij veel minder agrarisch was geworden, illustreert dat. Die verandering vloeit ook voort uit de aanmerkelijke stijging c.q. invoering van lonen en sociale voorzieningen. Ook heeft de verandering in de minimumbestaansvoorwaarden gevolgen gehad voor het denken over de sociale grondrechten en de daaraan ten grondslag liggende basisgedachte: het recht op een leven in menselijke waardigheid. Daardoor 'gunnen' we onze schuldenaren zaken waar we zelf ook niet meer zonder zouden kunnen leven, zoals een koelkast, een wasmachine, een televisie en een stofzuiger. Maar er bestaan nog steeds grenzen. Uitgangspunt in het verhaalsrecht is (nog steeds) dat een schuldeiser zich kan verhalen op alle goederen van zijn schuldenaar (art. 3:276 BW) en dat de schuldeiser deze bevoegdheid mag uitoefenen op alle goederen tegelijkertijd. Het staat hem immers vrij tegelijkertijd beslag te leggen op alle

voor verhaal vatbare goederen (art. 435 lid 1 Rv). De wet voorziet slechts in een afwijking van die regels als hierdoor een groter belang gediend is dan het belang van de individuele schuldeiser om zijn vordering te verhalen. Die afwijkingen zijn terug te voeren op de eerste levensbehoeften van de schuldenaar,¹⁰ op het openbaar belang c.q. de openbare dienst en op het leerstuk van misbruik van bevoegdheid,¹¹ dat zorgt voor een correctie van onwenselijke executiegevolgen.¹²

De wetgever heeft tot op heden afgezien van wijziging van het beslagverbod met als argument dat in de huidige praktijk niet van zodanige problemen is gebleken dat een geheel nieuwe regeling van de materie urgent is.¹³ Dat is opvallend omdat vergelijkbare regelingen in het buitenland veelal wel bij de tijd zijn gebracht.¹⁴ Ook voor veel andere Europese landen is de Franse regeling van twee eeuwen geleden uitgangspunt geweest, maar gaandeweg is aansluiting gezocht bij de toegenomen maatschappelijke welvaart, wat wetwijzigingen met een beslag uitbreidende werking tot gevolg heeft gehad. In veel landen is ervoor gekozen de schuldenaar in het bezit te laten van wat tegenwoordig als de essentiële levensbehoeften worden gezien. Daarbij valt te denken aan lonen, uitkeringen en pensioenen die ertoe strekken in het levensonderhoud te voorzien, maar ook aan de roerende zaken die nodig zijn voor het bestaan en het werk van de beslagene en zijn familie alsook de zaken die onmisbaar zijn voor gehandicapten of voor de verzorging van zieken. Daarnaast kunnen soms ook

zaken niet in beslag genomen worden die een testateur of schenker niet vatbaar voor beslag heeft verklaard.

DE UITKOMSTEN VAN DE ENQUÊTE

Aan de hand van de uitkomsten van de onder (kandidaat-)gerechtsdeurwaarders afgenomen enquête over de praktische toepassing van het beslagverbod roerende zaken kan geconcludeerd worden dat het verouderde juridisch kader van de artikelen 447 en 448 Rv de gerechtsdeurwaarder in relatie tot de ministerieplicht voor moeilijke dilemma's plaatst, omdat hij geacht wordt zowel rekening te houden met de belangen van de schuldeiser als met die van de schuldenaar, terwijl artikel 11 Gdw daartoe nauwelijks speelruimte lijkt te bieden.¹⁵ In de praktijk blijkt er echter een zekere marge te bestaan en kan een gerechtsdeurwaarder een beperkte afweging van belangen maken. Zo stellig als de ministerieplicht in de Gerechtsdeurwaarderswet is geformuleerd, zo is het dezelfde wetgever die in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering onderkent dat er redenen kunnen bestaan om die ministerieplicht te nuanceren. De renvooiprocedure van artikel 438 lid 4 Rv is bij uitstek een bepaling die de gerechtsdeurwaarder ruimte biedt de rechter te adieren, hoewel de focus vooral gericht is op het beschermen van de belangen van de schuldenaar die dat mogelijk niet zou kunnen doen. Dat beschermen van de belangen kan zich richten op de titel ten gronde: is deze (nog) wel vatbaar voor executie of op de wijze van executie?

Verder bleek dat een groot deel van de 389 respondenten¹⁶ – circa 70% – vindt dat de artikelen 447 en 448 Rv bij de tijd moeten worden gebracht. In het verlengde daarvan wordt ook aangegeven dat het prettig zou zijn indien een modernisering van het beslagverbod ertoe zou leiden dat meer duidelijkheid komt over de vraag welke zaken wel en niet van beslag zijn uitgezonderd. Regelmatig wordt daarbij gesteld dat beslag op een normale inboedel niet meer van deze tijd is en dat slechts 'bovenmatige zaken' in beslag genomen zouden moeten worden.¹⁷

Degenen die een herziening van het beslagverbod niet nodig vinden, voeren daarvoor diverse argumenten aan. Allereerst zou met een uitbreiding van het beslagverbod een voor de praktijk belangrijk drukmiddel

wegvallen. Daarnaast bestaat de angst dat een herziening tot gevolg zal hebben dat de enkele zaken die in de praktijk nog iets opleveren (zoals elektronica) van beslag worden uitgezonderd en dat een herziening al snel tot een steeds verder gaande inperking zal leiden. Maar ook wordt betoogd dat het niet nodig is om het beslagverbod te herzien, omdat gerechtsdeurwaarders integer genoeg zijn om een eigen afweging te maken, waarbij zij zowel rekening houden met de belangen van de schuldeiser als met die van de schuldenaar.¹⁸

DE AANBEVELING VAN DE AUTEURS

De beschouwingen monden uiteindelijk uit in een conceptwetsvoorstel met memorie van toelichting. Vaak worden in abstracto aanbevelingen gedaan aan wetgever en/of rechter en de ervaring leert dat het daarbij dan vaak blijft. Vier varianten¹⁹ passeren de revue waarvan een 'als beste uit de test' van de beroepsgroep komt. Het blijkt dat gehecht wordt aan de mogelijkheid dat gerechtsdeurwaarders ter plaatse een eigen afweging kunnen maken en dat aansluiting wordt gevonden bij het bepaalde in artikel 295 lid 4 onder b Fw. Gekozen is voor een strikt geformuleerd beslagverbod waarbij de schuldenaar extra ruimte wordt geboden zodra hij zich onder begeleiding van een schuldhulpverlener stelt. Daarmee wordt een redelijk evenwicht gevonden tussen enerzijds het beginsel dat de schuldenaar met zijn hele vermogen instaat voor zijn schulden en anderzijds het aan de schuldsaneringsregeling ten grondslag liggende beginsel dat de 'goedwillende' schuldenaar ruimte moet worden geboden om te werken aan een oplossing voor zijn schulden zodat hij weer volwaardig kan deelnemen aan het maatschappelijk leven. Het blijft echter een keuze waarbij behalve juridisch-wetenschappelijke ook rechtspolitieke overwegingen een rol spelen.

1 Het preadvies is tot stand gekomen onder redactie van mr. J. Rijsdijk en J. Nijenhuis. De andere auteurs zijn: mr. M.I. Cazemier, mr. B.T.M. Duivenvoorden, mr. J. Feikema, prof. mr. A.W. Jongbloed, mr. J.H. Rutten, prof. mr. F.R. Salomons en A.C.C.M. Uitdehaag. Alle KBvG-leden krijgen een exemplaar van het advies toegestuurd.
2 De Franse regeling was op haar beurt afgeleid van het Romeinse beslagverbod; S.P. Lipman, *Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, vergeleken met het Romeinse en Franse recht*, Amsterdam: Wamars en Van Kesteren 1841, p. 196.
3 Dat neemt niet weg dat het Franse beslagverbod aanzienlijk strenger was dan het Nederlandse: in tegenstelling tot hun Nederlandse evenknie kenden de Franse bepalingen slechts een absoluut beslagverbod, namelijk dat voor bed, beddengoed en kleding. Voor de andere uitzonderingen gold een relatief beslagverbod: deze zaken konden voor bepaalde vorderingen wel in beslag genomen worden.

4 W.H.M. Reehuis & E.E. Slob (m.m.v. J.B. Rijpkema), *Invoering Boeken 3, 5 en 6. Wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, de Wet op de rechterlijke organisatie en de Faillissementswet. Aanpassing van de overige wetten*, Deventer: Kluwer 1992, p. 116.
5 Idem, p. 116.
6 *Kamerstukken II* 1980/81, 16 593, nr. 3, p. 36 (MvT).
7 Tot aan de verschijning van het preadvies voor het laatst in het in opdracht van de KBvG vervaardigde rapport *Paritas Passé. N. Jungmann e.a., Paritas Passé. Debiteuren en crediteuren in de knel door ongelijke incassobevoegdheden*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2012, p. 28, 29, 44 en 62.
8 De Nederlandse samenleving was in de negentiende eeuw opgedeelde in een strenge hiërarchie van standen en klassen en was daarbij nauwelijks gesecculariseerd. De grote welstandsverschillen werden door nagenoeg iedereen als 'vanzelfsprekend gezien en de kerken biljkten dit onderscheid als 'door God gegeven'. Het inzicht dat de mens zelf in staat is de samenleving anders in te delen of beter te laten functioneren, kwam niet eerder dan eind negentiende eeuw. Tot die tijd kende de armoede een ontegenzeggelijke uitziendheid. Met name voor de lagere volksklasse bestond het leven uit niets anders dan overleven, zonder perspectief op verbetering van de levensomstandigheden door scholing of inkomenszekerheid; A. van der Woud, *Een Koninkrijk van sloppen. Achterbuurten in de vuil in de negentiende eeuw*, Amsterdam: Bert Bakker 2010, p. 166.
9 In de afgelopen dertig jaar heeft de techniek een andere functie in het huishouden gekregen. Het accent is verschoven naar gemak, steer en naar de persoonlijke behoeften van de individuele gezinsleden. Zaken als de magnetron, de vaatwasser, de wasdroger en de dvd-speler hebben hun intrede gedaan; H.C.M.I. Lintsen, *Made in Holland. Een techniekgeschiedenis van Nederland (1800-2000)*, Zutphen: Walburgers 2005, p. 271 en 272.
10 Naast het beslagverbod valt te denken aan de beslagvrije voet (art. 475b Rv e.v.).
11 Art. 3:13 BW.
12 Een voorbeeld in relatie tot het beslagverbod biedt Hof Leeuwarden 20 april 2010, *LJ/N* BM2233.
13 W.H.M. Reehuis & E.E. Slob (m.m.v. J.B. Rijpkema), *Invoering Boeken 3, 5 en 6. Wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, de Wet op de rechterlijke organisatie en de Faillissementswet. Aanpassing van de overige wetten*, Deventer: Kluwer 1992, p. 116.
14 In hoofdstuk 4 van het preadvies, 'Beslagvrije goederen in rechtsvergelijkend perspectief', wordt het beslagverbod in 32 Europese landen besproken.
15 Het artikel formuleert de ministerieplicht als hoofdregel: de gerechtsdeurwaarder moet ambtshandelingen verrichten wanneer hierom wordt verzocht en er zijn twee uitzonderingen: (i) als wegens persoonlijke omstandigheden dit redelijkerwijs niet van hem mag worden verlangd en (ii) als de verzoeker niet een voorschot op de kosten wil voldoen.
16 389 (kandidaat-)gerechtsdeurwaarders, 41% van de beroepsgroep, hebben de enquête over de praktische toepassing van het beslagverbod roerende zaken ingevuld. Daarbij kan nog worden aangetekend dat niet in alle gevallen duidelijk was of één persoon de gestelde vragen namens het gehele kantoor heeft beantwoord. Is dat het geval, dan ligt het responspercentage nog hoger.
17 Op dit standpunt stelt zich ook het gros van de stakeholders die in het kader van het onderhavige themanummer zijn geïnterviewd. De interviews zijn in samengevatte vorm terug te lezen in hoofdstuk 6 van het preadvies, 'Stakeholders aan het woord'.
18 In feite is deze laatste groep ook voorstander van een herziening van het beslagverbod: hun enige bezwaar tegen een modernisering is dat zij vrezen dat de beoordelingsruimte van de gerechtsdeurwaarder te veel wordt ingeperkt. De in de volgende paragraaf te bespreken aanbeveling van de auteurs van het preadvies neemt die vrees echter weg.
19 Kortgezegd houden de varianten het volgende in: variant I behelst een grondige actualisering van de artikelen 447 en 448 Rv (waarbij het limitatieve karakter van de buiten beslag te laten zaken is gehandhaafd); variant II wordt in de hoofdtekst besproken; variant III gaat uit van een globalere, meer open geformuleerde, omschrijving van het beslagverbod, en voorziet tevens in een vereenvoudigde procedure voor executiegeschillen; variant IV tot slot komt wat de reikwijdte van het beslagverbod betreft overeen met die van variant II, maar zonder dat het uitmaakt of de schuldenaar wordt begeleid door een schuldhulpverlener, en kent daarnaast een procedure waarmee de schuldenaar zijn bezwaren tegen het beslag kenbaar kan maken aan de gerechtsdeurwaarder.
20 Ook de huidige regeling biedt de gerechtsdeurwaarder immers de mogelijkheid tot het maken van een (beperkte) afweging ter plaatse, waarvan artikel 447 onder 2° Rv het meest in het oogspringende voorbeeld is. Wat onder de 'gereedschappen' van een ambachts- of werkmans moet worden verstaan, valt niet in zijn algemeenheid te zeggen, maar moet van geval tot geval worden beoordeeld; zie ook HR 14 juni 1991, *NJ* 1991, 631 (*Csanky/Staat*) en HR 28 maart 1997, *NJ* 1997, 453 (*Blaauw/Ontvanger*).
21 Voorwaarde daarvoor is dat de geëxecuteerde zich voor schuldhulpverlening doet bijstaan door een daartoe op grond van art. 48 van de Wet op het consumentenkrediet bevoegde persoon of instelling.

“Het recht biedt voldoende

Juridisch adviseur Peter Broekveldt is voormalig rijksadvocaat en sinds 2007 redactielid van Kluwers losbladige *Rechtsvordering*, in het bijzonder voor de bewerking van het executie- en beslagrecht. Hij ziet weinig in een uitgebreide wettelijke regeling van goederen die vrij gesteld zijn van beslag.

Hoe kijkt u aan tegen de artikelen 447 en 448 Rv?

“In zijn algemeenheid is het natuurlijk een vreemde zaak om met artikelen te moeten werken die nog de tijdsgeest van 1838 ademen. Het is ook wel een beetje een gemiste kans geweest dat dit in 1992, bij de laatste toch wel vrij ingrijpende wijziging van het executie- en beslagrecht, niet is meegenomen. Ik herinner mij dat er destijds sprake van was dat het ministerie van Justitie er naar ging kijken, maar dat is kennelijk op niets uitgedraaid. Iets anders is of deze archaische artikelen in de praktijk nu echt veel problemen opleveren. Mogelijk zit ik eraan, maar ik krijg de indruk van niet.”

Een jaar later heeft men in België het beslagverbod wél gemoderniseerd en een ruime lijst opgenomen van niet voor beslag vatbare goederen. Zou dat alsnog moeten gebeuren in Nederland?

“Dat lijkt mij niet de kant die we op moeten gaan, want dat soort lijsten met omschrijvingen en bedragen leiden enkel maar weer tot nieuwe interpretatiegeschillen... Als je die hele waslijst aan goederen ziet van artikel 1408 van het Gerechtelijk Wetboek... Ik lees hier: ‘vee en pluimvee’. Welnu, als een boer er een zootje van maakt en zijn vee wordt geveild: het spijt me, ik zie niet waarom dat niet zou moeten kunnen. Ik zou er daarom meer voor voelen om aansluiting te zoeken bij de regeling van de Franse beslagvrije voet, die niet uitgaat van een vast bedrag, maar waarbij de rechter aan de hand van de behoeften van een schuldenaar de hoogte van het vrij te laten bedrag bepaalt. Een dergelijk

systeem zou ook goed kunnen werken bij beslag op roerende zaken.”

Dus u zegt met zoveel woorden: eigenlijk zijn de artikelen 447 en 448 Rv overbodig?

“Ik denk dat we goed zonder deze artikelen kunnen. Het voordeel van zoiets niet de in de wet hebben is dat de rechter dan ook echt de zaak kan beoordelen op basis van de concrete omstandigheden van het geval. Het hoofdprincipe is en blijft dat een schuldenaar zijn schulden moet betalen en daar met al zijn goederen voor in staat... als er een flatscreen televisie staat die behoorlijk wat waard is, waarom zou die dan niet geveild mogen worden ter aflossing van schulden? Omdat het een ‘eerste levensbehoefte’ zou zijn die als zodanig in de wet is opgenomen? Ik denk dat het recht voldoende waarborgen biedt om excessen te voorkomen, bijvoorbeeld het leggen van beslag op spullen die op een veiling minder opbrengen dan de kosten van de veiling zelf bedragen. Dan ben je niet goed bezig. Zoiets kan de voorzieningenrechter prima beoordelen.”

Vervelend is natuurlijk wel dat de betrokken schuldenaar zelf initiatief moet nemen om met een advocaat of gerechtsdeurwaarder een zaak aanhangig te maken...

“Dat is juist. Geen systeem is perfect. Je zou de betreffende procedure zelf eenvoudiger kunnen maken waarbij je misschien niet eens een advocaat nodig hebt. Bijvoorbeeld door een andere gerechtsdeurwaarder te benaderen die zich dan met een eenvoudig verzoekschrift of briefje tot de voorzieningenrechter kan wenden met het verzoek de rechtmatigheid van het beslag te

beoordelen. Op die manier ontstaat er langzaam een corpus van jurisprudentie en weet op den duur iedere gerechtsdeurwaarder dat het zinloos is om beslag te leggen op zaken waarvan de executiewaarde niet opweegt tegen de kosten die je moet maken - iets dat bij veel roerende zaken nogal snel het geval is. Het aardige is dat er al best wat jurisprudentie is, de rechtspraak heeft de piketpaaltjes al uitgezet.”

Ziet u iets in een verschillende behandeling van schuldenaren die te goeder trouw in de schulden zijn geraakt en schuldenaren die verwijtbaar in de problemen zijn gekomen?

“Dat lijkt mij een moeilijke zaak. Soms is het heel evident dat iemand te kwader trouw handelt: iemand die zaken wegmaakt, goederen aan beslag onttrekt, enzovoorts. Maar dit gaat om de manier waarop de schulden zijn ontstaan... Dat zal ook voor een voorzieningenrechter die over zo’n situatie moet oordelen heel lastig te bepalen zijn.”

Hoe kijkt u in dit kader aan tegen het gereedschap van de ambachtsman?

“Het begrip ‘ambachtsman’ wordt restrictief uitgelegd: in 1991 heeft de Hoge Raad (in zijn uitspraak van 14 juni 1991, NJ 1991, 631) bepaald dat een gynaecoloog van wie men de medische apparatuur in beslag wilde nemen, geen beroep kan doen op de uitzondering van artikel 447 onder 2° Rv. Maar ook hier geldt dat dit soort omschrijvingen alleen maar vragen oproepen. Is een koerier die met een bestelautootje door Amsterdam rijdt een ‘ambachtsman’ en is het autootje een ‘gereedschap’? Ik denk ook hier dat je per geval de rechtmatigheid

nde waarborgen”

van de executie als zodanig aan de orde moet stellen. En dan is het goed denkbaar dat de auto van de koerier niet beslagen mag worden: wil je dat die man zijn schulden afbetaalt, dan moet je hem niet zijn enige bestaansmiddel ontnemen. Bovendien is de auto maar € 500 waard bij de executie, ergo: misbruik van bevoegdheid.”

Speelt het fiscale bodemrecht volgens u nog een rol bij beslag op roerende zaken?

“Nee, dat zie ik niet. Dat heeft betrekking op roerende zaken die zich weliswaar in het huis van de belasting-schuldige particulier bevinden, maar die eigendom zijn van iemand anders, bijvoorbeeld de bank. Die goederen mogen, met een heleboel waarborgen omkleed, door de belastingdeurwaarder worden beslagen. In de praktijk zal de bank denk ik al lang hebben ingegrepen en die goederen hebben teruggenomen om zelf te veilen. Zo niet, dan zal ook de belastingdeurwaarder moeten bezien of executie gelet op de omstandigheden en alles afwegend, redelijk is. En de rechter kan daarna zeggen: dat vind ik in dit geval onzorgvuldig en dus onrechtmatig.”

Tot slot: wat zou u zelf aan het hart gaan als het in beslag werd genomen?

“Persoonlijk hecht ik niet zo aan materiële zaken. Het is erg prettig om ze te hebben, maar verder... Zeker, mijn bibliotheek zou doodzonde zijn, de wijnkelder ook. Maar het blijft wel in de sfeer van ‘verdomd jammer’. Ik zou mezelf aankijken en denken: dan had ik die schulden maar niet moeten maken.”

Lessen uit de praktijk van de Wsnp

Volgens NVVK-voorzitter Joke de Kock levert beslag op roerende zaken in de praktijk meer leed dan geld op. Dit zou voorkomen kunnen worden door gerechtsdeurwaarders meer ruimte en houvast te bieden om maatwerk te leveren. De Kock: "Gerechtsdeurwaarders zijn gewend een inschatting te maken van de opbrengst van verkoop na beslaglegging. Dat ze daarbij meer maatwerk moeten leveren wordt steeds duidelijker. Dan moet de gerechtsdeurwaarder wel houvast hebben en moet er antwoord worden gegeven op vragen als 'wat is al dan niet bovenmatig in de huidige samenleving?'

De cijfers liegen er niet om. Uit het jaarrapport dat de NVVK vorig jaar publiceerde, bleken schuldenaren in 2010 gemiddeld € 30.000 aan schuld te hebben. Bovendien stond dit bedrag bij gemiddeld zestien schuldenaren uit. Draagt de veiling van een inboedel dan nog bij aan schuldverlichting? “Nauwelijks”, vertelt De Kock. “Een beslag op een doorsnee huisraad levert vooral leed op. Veel schuldenaren kampen al jaren met betalingsproblemen. In die tijd hebben ze alles van waarde al verkocht om hun financiële zorgen iets te verlichten. Wat er nog over is gebleven, zijn vooral persoonlijke spullen waar mensen geen afstand van kunnen doen. Bij de aankondiging van een beslag raken ze in paniek en besluiten dan maar om geen huur of energie te betalen in de hoop daarmee hun huisraad te redden. En als de inboedel dan uiteindelijk verkocht is, blijft er na aftrek van de onkosten zelden een substantieel bedrag over. Dat laat schuldenaren echt totaal ontredderd achter.”

“Gerechtsdeurwaarders moeten de ruimte en houvast krijgen om meer maatwerk te leveren”

NIET-BOVENMATIG

Gezien het leed dat een boedelverkoop veroorzaakt, zou De Kock graag zien dat er zo weinig mogelijk beslag op roerende zaken wordt gelegd. “Ik heb er alle begrip voor als dit beslag wordt toegepast bij faillissementen en fraudezaken”, vertelt ze. “Ook met het rechtmatig vorderen van dure auto’s, boten of andere luxe-goederen heb ik geen enkel probleem. Een schuldeiser moet immers verhaal op een schuldenaar kunnen halen.”

Als er dan toch beslag gelegd moet worden, ziet de NVVK het beslagverbod bij voorkeur aansluiten bij de praktijk van de wettelijke schuldsaneringsregeling, ofwel de Wsnp. Dit betekent de introductie van het begrip ‘niet-bovenmatig’ bij de beoordeling van het boedelbeslag. “Mensen moeten thuis een goede basis hebben

om een inkomen te kunnen verdienen”, vertelt De Kock. “Tot de eerste levensbehoeften behoren daarom zaken als witgoed en meubilair, maar ook elektronica. Ik zou zelf niet meer zonder mobiele telefoon en computer kunnen. Het zijn toch middelen om aan de maatschappij deel te blijven nemen. Onderschat dit niet: mensen met schulden komen heel dicht tegen een sociaal isolement aan. Ze hebben geen geld voor het ov of het lidmaatschap van een vereniging. Als je dan een televisie en computer weghaalt, sla je de bodem onder iemands bestaan uit.”

In een brief aan de KBvG heeft de NVVK kenbaar gemaakt welke goederen zij minimaal tot de eerste levensbehoeften vindt horen. Toch geeft de organisatie zelf al aan dat deze lijst niet uitputtend of tijdloos is. Bovendien wordt bij verschillende goederen een eventuele uitzondering besproken, zodat ze alsnog beslagen kunnen worden. “Een wasdroger is bijvoorbeeld niet bovenmatig in een gezin met vier kinderen, maar je kunt erover twisten of een alleenstaande dit apparaat wel nodig heeft”, zegt De Kock. “En een dure koelkast zou je toch kunnen verkopen, waarbij je een deel van de opbrengst gebruikt om voor de schuldenaar een vervangend, maar eenvoudiger model te kopen. Als een gerechtsdeurwaarder de belangen van schuldeiser én schuldenaar zo goed mogelijk wil dienen, zal hij maatwerk moeten leveren.”

INLEVINGSVERMOGEN

De toepassing van het niet-bovenmatigheids criterium vergt veel inlevingsvermogen van een gerechtsdeurwaarder. “Hij zal iedere keer opnieuw een oordeel moeten vellen, mede in relatie tot de noodzakelijke behoeften van de beslagene”, zegt De Kock. “Als de situatie daarom vraagt, moet een gerechtsdeurwaarder ook zijn eigen normen en waarden opzij zetten”. Wat De Kock betreft, krijgen gerechtsdeurwaarders ook de ruimte om hun oordeel af te laten hangen van de houding van een schuldenaar. De Kock: “Een schuldenaar die tot op het bot gemotiveerd is om er het beste van te maken, zou gerust tegen een boedelbeslag beschermd mogen worden. Omgekeerd zijn er ook schuldenaars die zich niet constructief opstellen en een

gerechtsdeurwaarder bedreigen of zelfs overgaan tot geweld. Ik zou me er goed in kunnen vinden als deze groep mensen juist strenger wordt aangepakt. De dreiging van een beslag blijkt bovendien vaak de enige manier om sommigen tot medewerking te bewegen. En soms helpt dát niet eens.”

“Een boedelverkoop laat schuldenaren vaak totaal ontredderd achter”

CODE VAN WELLEVENDEHEID

In de huidige Wsnp-praktijk beoordeelt een bewindvoerder welke goederen wel of niet bovenmatig zijn. Volgens De Kock levert dat nauwelijks problemen of willekeur op. Voor gerechtsdeurwaarders in het minnelijk traject ligt dat oordeel wellicht gevoeliger. “In tegenstelling tot een bewindvoerder heeft de gerechtsdeurwaarder niet als uitgangspunt dat een schuldenaar (meestal) drie jaar moet kunnen voortleven in de situatie die gecreëerd wordt door de beslaglegging”, zegt De Kock. “Bovendien dient een gerechtsdeurwaarder de belangen van twee partijen. Sommigen laten daarbij hun oren te veel naar een opdrachtgever hangen. De KBvG zou bij de toepassing van het niet-bovenmatigheids criterium ook best een code van wellevendheid kunnen opstellen. Een dergelijk reglement zou gerechtsdeurwaarders de gelegenheid geven zich in te dekken tegen al te veeleisende en onredelijke schuldeisers.”

Cursus gevaarbeheersing gerechtsdeurwaarders

- Cursus voor (kandidaat-) gerechtsdeurwaarders.
- Twee PE-punten bij de KBvG worden aangevraagd.
- Prijs op locatie: € 225 ex btw voor Jupeca-leden/
€ 275 ex btw voor niet-leden.
- Prijs incompany training: € 150 ex btw voor
Jupeca-leden/€ 200 ex btw voor niet-leden.
- Maximaal 20 plekken beschikbaar.
- Vaste cursusdata, variabele locaties en
incompany trainingen zijn via Jupeca te boeken.
- Middagprogramma van 13.00-17.30 uur.

Schrijf je nu in!

Wil je deelnemen aan de cursus Gevaarbeheersing
voor Gerechtsdeurwaarders? Schrijf je dan nu in!

Ga naar
www.jupeca.nl
of bel:
030 26 009 02.
Of scan deze
QR-code

Natuurmonumenten

Steun de natuur

De natuur staat steeds meer onder druk.
Natuurmonumenten stelt de natuur veilig.
Uw steun is hard nodig. Word lid, dat kan
al vanaf €2,- per maand. Kijk voor meer
informatie op www.natuurmonumenten.nl

Natuurmonumenten. Als je van Nederland houdt.

Bent u op zoek naar een accountant die verstand heeft van de gerechtsdeurwaarderspraktijk?

Neem gerust contact op met
Jeroen Seisveld RA
of René Zandink RA

Bruintjes + **Seisveld**
accountants belastingadviseurs

Emmawijk 1
8011 CM Zwolle
Telefoon 038 468 468 4
Fax 038 468 468 8
E-mail info@bruintjes-seisveld.nl
www.bruintjes-seisveld.nl

Behoorlijkheid van bestuur geldt ook bij een beslag

Gerechtsdeurwaarders mogen zich er niet altijd van bewust zijn, hun ambtshandelingen vallen ook onder het bestuursrecht. Dus kan het gebeuren dat de Nationale ombudsman op een dag op de deur klopt en de bestuurlijke behoorlijkheid van een beslag aan de orde stelt. “De KBvG zou de behoorlijkheidsvereisten uit het bestuursrecht in haar gedragscode moeten vastleggen.”

Het komt niet vaak voor, maar in november 2008 boog de Nationale ombudsman zich over de bestuurlijke behoorlijkheid van een boedelbeslag. Het betrof een zaak waarin een schuldenaar – een jonge vrouw tegen wie een vordering liep vanwege een huurschuld – tijdelijk bij haar vader was ingetrokken. Op basis van een al eerder verkregen executoriale titel liet de gerechtsdeurwaarder vervolgens bijna de gehele inboedel op het adres van de vader beslaan. De vader trok bij de Nationale ombudsman aan de bel over de vermeende onrechtmatigheid hiervan. “Zoals na te lezen in N.o. 10 november 2008, 2008/265 vonden we dit boedelbeslag buitenproportioneel”, vertelt Brenninkmeijer. “Er was immers sprake van bijzondere omstandigheden. De gerechtsdeurwaarder wist van tevoren dat de beslagene slechts tijdelijk bij haar vader inwoonde. Hij had er redelijkerwijs van uit moeten gaan dat niet de gehele inboedel aan de dochter toebehoorde en dat er dus geselecteerd moest worden – hoe lastig dit ook was. Ook heeft de gerechtsdeurwaarder met zijn actie onvoldoende oog gehad voor de maatschappelijke context. Steeds meer adolescenten komen

in de schulden. Een aanzienlijk deel trekt een tijdje bij hun ouders in om dat probleem het hoofd te bieden. Met dit soort boedelbeslagen zou je een situatie kunnen creëren waarin ouders ervan af zien tijdelijk een kind in huis te nemen. Dat zou zeer onwenselijk zijn.”

BESTUURSORGAAN

Gerechtsdeurwaarders willen nog al eens verbaasd reageren als de Nationale ombudsman een onderzoek instelt naar hun functioneren. Zij houden zich toch immers aan de normen van de eigen tuchtrechter? “Soms wordt mij zelfs gevraagd waar ik mij als Nationale ombudsman eigenlijk mee bemoei. Net als notarissen zijn veel gerechtsdeurwaarders zich er niet van bewust dat ze bij ambtshandelingen als bestuursorgaan optreden”, zegt Brenninkmeijer. “Toch is de toepassing van het bestuursrecht binnen de gerechtsdeurwaarderspraktijk erg indirect. Dit geldt zeker als het om een beslag gaat, dat natuurlijk zijn eigen rechtsregime kent. Wij toetsen de wederzijdse relatie tussen een gerechtsdeurwaarder en een schuldenaar dan ook vooral op bestuurlijke behoorlijkheid.

En daar valt de manier waarop een beslag wordt uitgevoerd zeker onder.”

In tegenstelling tot de tuchtrechter kan de Nationale ombudsman geen sancties opleggen. Zijn controlestijl is vooral reflexief. “Gerechtsdeurwaarders werken meestal slecht mee aan ons onderzoek”, vertelt Brenninkmeijer. “Daar komt nog eens bij dat we relatief weinig klachten over hen ontvangen. Consumenten zijn

er niet van op de hoogte dat ze ook bij ons een klacht over gerechtsdeurwaarders kunnen indienen. Daarnaast ontbreekt het hen door financiële of persoonlijke problemen vaak aan de motivatie om de bureaucratische weg te begaan. Dat betreurt ik, want de vrije marktwerking heeft er mijns inziens toe geleid dat gerechtsdeurwaarders vaker de randen van de wet opzoeken in het belang van de schuldeiser. En dan wil de ambtelijke taak en de daarbij horende maatschappelijke verantwoordelijkheid nog wel eens uit het oog worden verloren.”

GEDRAGSCODE

Volgens Brenninkmeijer is het hoog tijd dat het beslag op roerende zaken herzien wordt. “Je dringt met een boedelbeslag toch wel heel erg iemands leefsfeer binnen. Zeker als goederen worden afgenomen die mensen echt nodig hebben in het dagelijks leven, zoals een koelkast, bank of televisie. Dat is gewoon pesterij. Het beslagverbod moet daarom aangepast worden aan de hedendaagse eerste levensbehoeften. Luxegoederen vallen daar wat mij betreft niet onder, al zou ik mijn eigen iPhone niet kunnen missen”, aldus Brenninkmeijer.

Hij ziet liever dat een schuldeiser zich via een loonbeslag op een schuldenaar verhaalt. In dat geval is de afloswaarde immers één op één. “Een bedoelbeslag beschouw ik toch wel als uiterste middel”, zegt Brenninkmeijer. “Nou ja, als een schuldenaar ter kwade trouw is, heb ik er geen probleem mee als dit middel wordt ingezet om hem onder druk te zetten. Maar ook de ministerieplicht kent zijn grenzen. Indien een openbare verkoop geen substantieel bedrag oplevert, vind ik een boedelbeslag buitenproportioneel. Een schuldeiser schiet er niets mee op en een schuldenaar wordt onnodig leed berokkend. Mijn advies aan een gerechtsdeurwaarder zou dan zijn om de belangen van beide partijen zodanig af te wegen dat hij afziet van een boedelbeslag.”

“Er zijn grenzen aan de ministerieplicht”

Daarmee neemt de Nationale ombudsman een ander standpunt in dan hoogleraar executie- en beslagrecht Ton Jongbloed. Volgens Jongbloed levert een gerechtsdeurwaarder die zich niet aan de opdracht van zijn opdrachtgever houdt strikt genomen wanprestatie – voor zover het een ambtshandeling betreft. “Er is zeker iets voor dit standpunt te zeggen”, antwoordt Brenninkmeijer. “Echter, vanuit het bestuursrecht is een gerechtsdeurwaarder ook verplicht om een gebalanceerde belangenafweging te maken. De herziening van het beslagverbod lijkt mij dan ook een mooie gelegenheid voor de KBvG om de behoorlijkheidsvereisten – zoals die gelden voor overheidsinstanties – als algemene regel in de gedragscode voor gerechtsdeurwaarders te verankeren. Eventueel kunnen deze vereisten verbijzonderd worden voor beslagsituaties. Een gerechtsdeurwaarder die onbehoorlijk handelt, zou dan door de tuchtrechter berispt kunnen worden. Een dergelijke stap zou de grenzen van het behoorlijke beter afbakenen. Een gerechtsdeurwaarder kan zich dan immers op de gedragscode beroepen jegens een onredelijke schuldeiser. Wordt zo’n code eenmaal ingevoerd en op redelijke wijze gevolgd, dan komt de Nationale ombudsman vanzelf op redelijke afstand van de beroepsgroep te staan.”

“Een kei kan men niet stropen”

Artikel 1408 van het Gerechtelijk Wetboek in België bevat een uitgebreide lijst van roerende goederen die zijn uitgesloten van beslag. Volgens raadsheer in het Hof van Beroep te Gent en universitair hoofddocent Karen Broeckx komen er in de praktijk dan ook nauwelijks zaken op de rol die terug te voeren zijn op misbruik van executierecht. Maar in laatste instantie is het ook hier de rechter die beslist wat beslagbaar is en wat niet.

Kunt u wat meer vertellen over de achtergrond van artikel 1408 van het Gerechtelijk Wetboek?

“**D**it artikel stamt uit 1993, het jaar van de laatste ingrijpende herziening van het executie- en beslagrecht. België kende op dat moment een minister van Justitie van socialistische signatuur die zeer begaan was met de humanisering van het beslagrecht en het garanderen van een menswaardig bestaan voor de schuldenaar en zijn gezin. In die reflex heeft men destijds de lijst van onbeslagbare roerende goederen aanzienlijk uitgebreid. Daarvoor kenden ook wij overigens een sterk verouderde wettekst die geenszins beantwoordde aan de noden van vandaag.”

In Nederland wordt wel opgeworpen dat een dergelijke uitgebreide lijst snel gedateerd is en tal van nieuwe interpretatieproblemen oproept. Hoe kijkt u daar tegenaan? Kunt u wat meer vertellen over de achtergrond van artikel 1408 van het Gerechtelijk Wetboek?

“Welnu, in mijn hoedanigheid van magistraat in de praktijk heb ik kunnen vaststellen dat er omtrent beslag op roerende goederen maar zeer weinig discussies rijzen. Ik kan mij eigenlijk niet herinneren dat het bij ons tot vaststelling van misbruik van executierecht is gekomen, iets dat in Nederland kennelijk wel met succes wordt ingeroepen. Een uitspraak als die van het Hof Leeuwarden (van 20 april 2010, L/JN BM2233) zou bij ons ongekend zijn. Wat de veroudering van de lijst betreft: dat speelt natuurlijk wel. Artikel 1408 maakt bijvoorbeeld nog geen melding van een com-

puter en allerhande elektronische apparaten die vandaag de dag zeer courant zijn, zoals iPod's en spelcomputers. Die laatste worden nog wel eens met succes van beslag geweerd met een beroep op de 'voorwerpen bestemd om te worden gebruikt door kinderen ten laste die onder hetzelfde dak wonen', zoals de letterlijke wettekst luidt. Algemeen kan men stellen dat de lijst van onbeslagbare goederen eigenlijk zo ruim is dat enkel luxe voorwerpen nog voor beslag in aanmerking komen: dure designmeubelen, kunstvoorwerpen, schilderijen...”

En wat als een schuldenaar opwerpt dat hij zijn dolby surround home cinema set gekocht heeft om te worden gebruikt door zijn kinderen ten laste onder hetzelfde dak? Net zoals die kostbare game computer?

“Ik denk dat dit verweer niet veel kans maakt. Dit zal in beide gevallen als luxe-artikel worden aangemerkt waarvan de beslagbaarheid buiten alle twijfel vaststaat. Voor een gewone huis-tuin-en-keuken-computer geldt dat overigens niet, al was het maar omdat de wet zegt dat goederen die de beslagene volstrekt nodig heeft voor zijn beroep tot een waarde van € 2500 op het tijdstip van het beslag met succes aan beslag kunnen worden onttrokken. Voor veel mensen geldt dat zij eenvoudig aanneemelijk kunnen maken dat zij een computer voor hun werk nodig hebben en de prijzen van deze apparaten liggen veelal onder de gestelde grens.”

Hier lijkt het Nederlandse standpunt toch wel gerechtvaardigd, want een grens van € 2500

is arbitrair en helpt noch de werkloze die zijn computer nodig heeft om te kunnen solliciteren, noch de chirurg die aanzienlijk kostbaardere medische apparatuur nodig heeft voor zijn beroep...

“Dat is juist. Zowel werkloze als chirurg vallen in dit geval buiten de boot. Persoonlijk ben ik van mening dat deze lijst uit 1993 feitelijk aan herziening toe is, maar er zijn daartoe op dit moment geen concrete plannen. Wat we hier terugzien is dat er bij de totstandkoming van dit artikel natuurlijk ook tegenkrachten zijn geweest die vooral op het belang van de schuldeisers hebben gehamerd. Natuurlijk is beslag op roerende zaken al een laatste redmiddel: als een schuldenaar geen eigen huis heeft en geen beslagbaar inkomen en er enkel nog persoonlijke bezittingen resteren die ook nog grotendeels onbeslagbaar zijn, dan moet er ergens een grens getrokken worden waardoor er voor die arme schuldeiser toch nog iets te incasseren valt. Vandaar die grens van € 2500. De meeste discussies die ik in mijn zeven jaar als beslagrechter heb meegemaakt gaan over deze grens: zaken die noodzakelijk zijn voor de broodwinning – een busje, een taxi, een camera – en die evident meer dan € 2500 waard zijn. Die zaken vallen meestal in het nadeel van de beslagene uit, eenvoudigweg omdat de wet een heldere lijn trekt.”

Kunnen we stellen dat er feitelijk niet veel aan de persoonlijke beoordeling van de gerechtsdeurwaarder wordt overgelaten in België?

“In zijn algemeenheid kun je zeggen dat de Belgische gerechtsdeurwaarder dankzij deze lijst weinig problemen heeft op het

moment dat beslag op roerende zaken opportuun wordt. Alles wat op de lijst staat is niet voor beslaglegging vatbaar, dus hij kan al zijn aandacht richten op eventuele luxegoederen. Zijn die er niet, dan houdt het al snel op: ‘een kei kan men niet stropen’, zoals men hier in Vlaanderen zegt. Wel is het zo dat de schuldenaar slechts een zeer strikte termijn van vijf dagen heeft om bezwaar te maken tegen een zijns inziens onterechte beslaglegging. Wie de pech heeft op vakantie te zijn als er beslag wordt gelegd en dan alsnog het beslag op bepaalde goederen aanvecht buiten deze termijn is zonder meer niet-ontvankelijk. Ook dit komt toch nog met enige regelmaat voor.”

Ziet u er iets in om een verschil te maken in de behandeling van schuldenaars die geheel buiten hun schuld in de schulden zijn geraakt en schuldenaars bij wie een zekere mate van kwade opzet in het spel is?

“Daarover heb ik grote twijfels, ondanks het feit dat ieder weldenkend mens het een redelijk vertrekpunt zal vinden. Ik zie een parallel met de (Belgische) regeling voor schuldhulpverlening: die staat open voor schuldenaren in betalingsmoeilijkheden, maar niet voor schuldenaren die ‘kenmerkend te kwader trouw hun onvermogen hebben bewerkstelligd’. Die omschrijving is al moeizaam, zo blijkt uit jurisprudentie. Bij beslag op roerende zaken ligt dat nog moeilijker, omdat het uitgangspunt voor het vaststellen van deze lijst is het garanderen van een menswaardig bestaan. En dan kun je je afvragen: heeft een schuldenaar te goeder trouw meer recht op een menswaardig bestaan dan een schuldenaar te kwader trouw? En zo ja, hoe ga je dat dan concreet maken? Het lijkt mij geen goed idee zulke afwegingen aan de soevereine beoordeling van de rechter over te laten, omdat ik vrees dat er dan rechtsongelijkheid gaat ontstaan.”

Mocht er bij u thuis beslag worden gelegd: welke roerende zaak zou u tegen iedere prijs buiten het beslag willen houden?

“Ik zou zeer onthand zijn als men mijn laptop zou meenemen, want dat is het medium waarop ik mijn gedachten vastleg. Maar die valt zeker onder de € 2500 grens, dus dat telt niet. Mijn beide ouders zijn reeds overleden: van hen heb ik een kast geërfd en enkele sierraden. Luxegoederen, maar voor mij verbonden aan persoonlijke herinneringen. Die zou ik niet graag kwijt zijn.”

“Ook de eerste levensbehoeften”

VVD'er Ard van der Steur maakte als advocaat zelf vele beslagen van dichtbij mee. Als lid van de Tweede Kamer houdt hij zich nog steeds bezig met het executie- en beslagrecht. Hij noemt het hoog tijd dat het beslagverbod roerende zaken wordt herzien. “Eenduidigheid komt zowel de schuldenaar als de schuldeiser ten goede.”

Hoe staat u tegenover het beslagverbod roerende zaken?

“Mensen die schulden maken, staan hier wat de VVD betreft met hun gehele vermogen voor in, dus ook met roerende zaken. In principe moet een schuldeiser zich daar, na uitspraak van de rechter, op kunnen verhalen. Maar een beslag mag een schuldenaar niet in een uitzichtloze positie achterlaten. Het beslagverbod voorziet in deze waarborg, al slaat het wel eens door ten koste van het recht van een schuldeiser. Er zijn rechtbanken in Nederland die bijvoorbeeld geen beslag op handelsvoorraden toestaan, omdat de gedaagde ondernemer dan geen zaken meer zou kunnen doen. Een schuldeiser ervaart dit als een bittere pil: hij heeft immers flink geïnvesteerd in een deel van die handelsvoorraad. Het beslagverbod is dan ook dringend aan modernisering toe: er moet echt eenduidigheid komen over wat wel en niet onder deze artikelen valt.”

Is het zinvol om daarbij een lijst op te stellen van goederen die, omdat ze tot de eerste levensbehoeften behoren, automatisch onder het beslagverbod vallen?

“Nee, je kunt beter in een leidraad vastleggen hoe je het beslagverbod in moet vullen. Ik zou daarom graag toe willen naar een situatie waarbij er goede zorg is voor de primaire levensbehoeften, maar er wel verhaal mogelijk blijft op goederen met een bovengemiddelde waarde, zélf als deze zaken tot de primaire levensbehoeften gerekend worden.

Als iemand een bed heeft staan met een waarde van € 10.000, dan vind ik een beslag billijk, mits je zorgt dat er passende vervanging komt. De restwaarde van goederen lijkt mij het meest werkbaar uitgangspunt voor het beslagverbod. Een gerechtsdeurwaarder kan een oude flatscreen televisie of computer dus ook gewoon laten staan. Al vind ik deze zaken niet tot de primaire levensbehoeften behoren, een onverkoopbaar goed wegemen komt neer op pesterij.”

Wilt u deze leidraad ook hanteren als het gaat om roerende goederen die mensen nodig hebben bij de uitvoering van hun werk?

“Of het nu gaat om het ambachtswerktuig van een timmerman of fotograaf, in beide gevallen moet je daar gewoon beslag op kunnen leggen. Een beslag leidt immers niet onmiddellijk tot beschikkingsonbevoegdheid. In overleg met een schuldeiser kan een fotograaf zelfs na een executoriaal beslag gewoon doorwerken met zijn apparatuur, zodat hij op termijn alsnog zijn schulden kan aflossen. Maar zijn camera heeft hij dan wel in onderpand.”

Veel ondernemers raken in financiële problemen omdat consumenten hun schulden niet meer kunnen betalen. Hoe kan in dit spanningsveld een evenwicht worden gevonden?

“Behalve consumenten zouden ook ondernemers best hun verantwoordelijkheid mogen nemen. Ze leveren vaak goederen of diensten zonder zich af te vragen of klanten wel over voldoende financiële draagkracht beschikken. Dit probleem speelt vooral bij mobiele

oefte is niet heilig”

telefonie. Per jaar zijn er in deze branche meer dan één miljoen incassozaken. Zeker in deze economisch onzekere tijd zou je er als ondernemer ook voor kunnen kiezen pas na een directe en volledige betaling te leveren. Wellicht maak je daardoor minder omzet, maar je winst blijft wel intact omdat je tegen minder incassoproblemen aanloopt. En je wentelt een deel van je ondernemersrisico niet op de belastingbetaler af. Want ook de overheid draagt bij aan de kosten die samenhangen met een incassozaak.”

Vindt u dat schuldenaren die te kwader trouw handelen strenger aangepakt mogen worden?
 “Wettelijk lukt dat niet. Er is geen wetgever die in staat is op een allesomvattende manier te formuleren wanneer iemand te kwader trouw is. Ik vind die aanpak daarom typisch een taak voor de gerechtsdeurwaarder. Hij zit dicht op de schuldenaar en kan het beste beoordelen of iemand een oplichter is of niet. Met die kennis kan hij vervolgens beslissen hoe strikt een beslag de facto wordt uitgevoerd – uiteraard in nauw overleg met zijn opdrachtgever. In dat geval heb ik er geen

“De huidige bezwaarprocedure bij een beslag vormt een belemmering voor schuldenaren”

Op welke manier kan het executie- en beslagrecht naar uw mening nog verder verbeterd worden?
 “De beslag syllabus is recentelijk gewijzigd door aan een conservatoir beslag striktere voorwaarden te stellen, zoals een substantiëringsplicht. Hierdoor zou het moeilijker moeten worden om dit beslag als ongeoorloofd drukmiddel te gebruiken. Wellicht is deze substantiëringsplicht ook een manier om misbruik van een executoriaal beslag te voorkomen.

Daarnaast is een schuldenaar bij een executoriaal of conservatoir beslag nog steeds veel geld en tijd kwijt om zijn bezwaar kenbaar te maken. Net als de KBvG vind ik de huidige bezwaarprocedure een belemmering voor schuldenaren. Daarom werk ik aan een wetswijziging: als een gerechtsdeurwaarder of advocaat een beslaglegging aanvraagt, zou er automatisch en tegen geringe kosten een zittingsdatum moeten worden vastgesteld waarop een schuldenaar zijn bezwaar kenbaar kan maken.”

moeite mee als een gerechtsdeurwaarder bij een oplichter harder optreedt dan bij iemand die door ongeluk in de ellende is gekomen.”

Zonder welke roerende zaak zou u zelf niet kunnen?

“In eerste instantie denk ik dan aan mijn bed, maar ik slaap als Kamerlid zo weinig dat dit best op de bank kan. Ik houd erg van kokkerellen, daar heb ik dan wel pannen en een gasfornuis voor nodig. Maar aangezien ik nauwelijks thuis ben, komt het daar zelden van. Tja, dan blijft mijn BlackBerry over. Maar ik zou het geen enkel bezwaar vinden als deze in beslag genomen wordt als ik mijn rekeningen niet betaal.”

Volg uw PE najaarscursussen bij Hoogendam & Partners. Actuele en interactieve cursussen door ervaren docenten met de voeten stevig in de juridische praktijk!

- 12 september** Voorrechten van de belastingontvanger
W. Hoogendam
- 24 september** Actualiteiten gemeentelijke schuldhulpverlening
dr. N. Jungmann
- 9 oktober** Faillissementsrecht en WSNP
mr. H. Wiggers
- 31 oktober** Algemene voorwaarden
mr. G. Poorter
- 14 november** Civiel bewijsrecht
mr. W. Lem
- 29 november** Beslag- en executierecht
mr. J. Rutten
- 20 december** Incasseren en executeren bij de overheid
mr. J. Landman

Cursuslocatie	Aristo Utrecht
Tijdstip	13:00 – 17:30
PE-punten	4
Kosten	€ 325 excl. BTW per persoon (15% korting bij meerdere deelnemers per kantoor)
Inschrijven	info@hp-a.nl / 06 – 1828 3155
Meer info	www.pe-gdw.nl / 06 – 1828 3155

Hier had uw advertentie kunnen staan

Meer informatie over adverteren in dit blad? Kijk op www.bereikdejurist.nl of neem contact op met de afdeling Advertentie Juridisch (advertentie.juridisch@sdu.nl of 070 - 37 805 62)

Sdu UITGEVERS

Basisopleiding Recht en Praktijk (BRP)

Toenemende concurrentie op de markt vraagt om onderscheidend vermogen. Dat onderscheid kunt u maken door uw ambitieuze medewerkers de Basisopleiding Recht en Praktijk te laten volgen.

Medewerkers die de Basisopleiding Recht en Praktijk hebben gevolgd blijken in de praktijk zeer goed in staat de belangen van opdrachtgevers te kunnen behartigen, waardoor u voldoet aan hetgeen van u wordt verwacht.

De Basisopleiding Recht en Praktijk is tevens een prima voorportaal voor de medewerker die voornemens is de beroepsopleiding tot kandidaat-gerechtsdeurwaarder te volgen.

Doelgroep

Naast medewerkers van gerechtsdeurwaarders- & incassokantoren is de Basisopleiding Recht en Praktijk ook uitermate geschikt voor:

- bank-, verzekering- en leasewezen
- accountmanagers
- creditmanagers
- medewerkers bijzonder beheer
- administratief medewerkers

Aantal bijeenkomsten

De opleiding bestaat uit 4 cursuskwartalen gedurende ongeveer 18 kalendermaanden met uitzondering van de vakantieperiodes. Gedurende de gehele studiekeerperiode vindt er gemiddeld 1 lesdag per maand plaats.

Niveau

Uit onze jarenlange ervaring is gebleken dat de Basisopleiding Recht

en Praktijk een goede aansluiting geeft op de opleiding tot kandidaat-gerechtsdeurwaarders aan de Hogeschool te Utrecht (HU). Let wel de Basisopleiding Recht en Praktijk geeft geen enkele vrijstelling voor deze opleiding tot kandidaat-gerechtsdeurwaarder.

Investering

De investering voor deze opleiding bedraagt € 3.795,-, exclusief 21% BTW en inclusief Kluwer collegebundel en lesmateriaal.

Diploma

Iedere cursist ontvangt na het voltooien van de opleiding en het afronden met een positief resultaat een diploma.

Voor het opleidingsprogramma verwijzen wij u graag naar onze website www.hafkampopleidingen.nl/kennis-juridisch/medewerkers

Quotes cursisten

"Ik heb de BRP als een hele leerzame opleiding ervaren waarin je op een goede en duidelijke manier werd begeleid. Tevens kan ik in mijn dagelijkse werk nog regelmatig terugvallen op hetgeen wat ik geleerd heb gedurende de opleiding".

"Ik heb veel profijt gehad van deze opleiding omdat de stof met elkaar overeenkomt en in een rustig tempo, toch pittig, wordt uitgelegd".

"Ik zit nu in het tweede jaar van de opleiding HBO rechten gerechtsdeurwaarder en de BRP heeft mij echt geholpen bij het halen van mijn propedeuse in het eerste jaar. Ik zie de BRP dan ook als een vooropleiding voor de opleiding HBO rechten gerechtsdeurwaarder".

Stapelgek?
Go TIE Light!

Online Dossier Portal

Dé portal voor
deurwaarders-
en incassokantoren

www.TIE-light.com
info@light.nl
+31 (0)20 531 04 60

Gemak

Wij koppelen onze dossier portal met gemak aan uw eigen dossierpakket (oa. Praclox en Eurosystems)

24/7

Uw opdrachtgevers kunnen 24/7 de laatste status van alle dossiers online bekijken.

iDeal

Debiteuren eenvoudig de openstaande posten laten betalen met iDeal? Dat kan uiteraard.

Rapportages

Uw opdrachtgevers voorzien van duidelijke rapportages voor strategisch management.

Veilig

Onze dossier portal is voorzien van een highlevel SSL certificaat.

SaaS

De online dossier portal is een SaaS oplossing dus geen dure investering en duidelijkheid over de maandelijkse kosten.

Bekijk de mogelijkheden op www.dossierportal.nl. Of neem direct contact op en vraag naar de mogelijkheden voor een demo bij u op kantoor.

Professionele software voor Gerechtsdeurwaarders

Van pré-incasso tot en met gerechtelijke incasso; alle fasen optimaal beheerd. Dát is EuroDossier.

- Software as a service: geen hardware (meer) nodig
- Geschikt voor grote én kleine kantoren
- Volledig geïntegreerde boekhouding
- Elektronische communicatie met externe partijen
- Uw dataveiligheid is gewaarborgd (ISAE 3402 type II)

Neem contact op via **030-608 44 22** voor meer informatie of een vrijblijvende demonstratie.

SCHULDBEWAKING

GERECHTELIJKE INCASSO

MINNELIJKE INCASSO

PRE INCASSO

DEBITEURENBEHEER

FACTURATIE

OFFERTE ORDER

ACCEPTATIE